

ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย
กับบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ทัศนา ทองภักดี

รายงานการวิจัยฉบับที่ 112

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณแผ่นดิน

หมวดเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ 2540

พฤษภาคม 2551

ISBN 974-9849-00-0

คำนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มหาเอกลักษณ์ของตนเองในเรื่องต่างๆ รวมทั้งเรื่องอาชีพด้วย การที่วัยรุ่นสามารถบรรลุเอกลักษณ์แห่งตนได้ตามขั้นพัฒนาการจะนำไปสู่ผลที่พึงประสงค์ในพัฒนาการขั้นต่อไปด้วย การศึกษาเรื่องการเลือกอาชีพ ค่านิยมในอาชีพนี้เท่ากับเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนได้สำรวจตนเองในเรื่องนี้ ซึ่งการสำรวจตนเองเป็นขั้นตอนเบื้องต้นที่สำคัญของการเกิดเอกลักษณ์แห่งตนของเยาวชน นอกจากนี้ยังเกิดประโยชน์แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการอบรมกล่อมเกลาเยาวชน ซึ่งได้แก่ครอบครัว โรงเรียน ที่จะเห็นหนทางในการช่วยส่งเสริมให้เยาวชนได้ค้นพบตนเองในเรื่องอาชีพ ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพ จัดกิจกรรม หรือให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับเยาวชนต่อไป สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ต้องขอขอบคุณอาจารย์ ทศนา ทองภักดี รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม และรองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณีย์ ที่ร่วมกันดำเนินการวิจัยเรื่องนี้จนแล้วเสร็จเป็นอย่างดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

ประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย กับบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้หมวดเงินประจำปีงบประมาณ 2540 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการ คณาจารย์ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความกรุณา ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลและนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจ

สุดท้ายขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาศลักษณ์ ชวัลลสี ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคุณนพรัตน์ ศรีแปดริ้ว นิสิตปริญญาโท สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ภาคพิเศษ รุ่นที่ 2 ที่ช่วยผลักดันให้ งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จได้เร็วขึ้น รวมทั้งผู้ที่มีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ด้วย

ทัศนา ทองภักดี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	วัตถุประสงค์.....	2
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	กรอบแนวคิด.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพนิสิต.....	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	7
	ความหมายของบุคลิกภาพ.....	7
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ.....	8
	ประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี.....	9
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเอกและบุคลิกภาพแบบบี.....	11
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย.....	14
	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต.....	16
	แนวคิดเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล.....	16
	ความหมายของปฏิสัมพันธ์.....	17
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต.....	17
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับปฏิสัมพันธ์ ระหว่างอาจารย์กับนิสิต	19
	ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านการคบเพื่อน.....	20
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้าน การคบเพื่อน.....	21
	ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ.....	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ... เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบุคลิกภาพ.....	27
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบุคลิกภาพ.....	30
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบุคลิกภาพ.....	31

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 33
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 33
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 33
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย..... 33
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 37
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 37
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 38
	ตอนที่ 1 การนำเสนอลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง..... 38
	ตอนที่ 2 นำเสนอข้อมูลในส่วนที่เป็นข้อมูลตัวแปรต่างๆ..... 41
	ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน..... 42
5	สรุปผล อภิปราย ข้อเสนอแนะ..... 47
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า..... 47
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 47
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 47
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 47
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 48
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า..... 48
	อภิปรายผล..... 49
	ข้อเสนอแนะ..... 53
	ข้อเสนอแนะทั่วไป..... 53
	ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป..... 53
	บรรณานุกรม..... 55
	ภาคผนวก..... 61
	ภาคผนวก ก 62
	ภาคผนวก ข 71

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ขณะที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ปริมาณ ค่าใช้จ่ายของนิสิตในแต่ละเดือน และลักษณะการพักอาศัยในขณะที่ศึกษา.....	39
2	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปฏิสัมพันธ์ ระหว่างอาจารย์และนิสิตการคบเพื่อนของนิสิตและบุคลิกภาพของนิสิต.....	41
3	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของนิสิตกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ และนิสิต และการคบเพื่อนของนิสิต.....	42
4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ กับบุคลิกภาพของนิสิต.....	42
5	การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตามเพศ และลักษณะการพักอาศัยในขณะที่ ศึกษา.....	43
6	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตาม อายุ ขณะที่ ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับ การศึกษาสูงสุดของมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน.....	44
7	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตามขณะที่ศึกษา เป็นรายคู่.....	45
8	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตามตัวแปร ชั้นปีที่ศึกษาเป็นรายคู่.....	45
9	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตามระดับ การศึกษาสูงสุดของมารดาเป็นรายคู่.....	46
10	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายคู่.....	46
11	แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต.....	72
12	แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามการคบเพื่อน.....	73
13	แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ.....	74

บทคัดย่อรายงานการวิจัยเรื่อง
ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โดย
ทัศนา ทองภักดี

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ด้านการคบเพื่อนและด้านวิชาการ กับบุคลิกภาพของนิสิตและเพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนิสิต คณะที่ศึกษา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของครอบครัว สถานที่พักอาศัยขณะที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตชาย หญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวนชั้นปีละ 300 คน รวมทั้งสิ้น 1,200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 4 ตอน ได้แก่ แบบสำรวจข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต แบบสอบถามด้านการคบเพื่อน และแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 1,020 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบง่าย (Pearson's Product Moment Correlation) และทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square test) สถิติค่าทีและเอฟ (t-test และ F-test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นนิสิตเพศหญิงมากกว่าเพศชายมีอายุ 21 ปีหรือมากกว่าเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 เป็นนิสิตคณะวิทยาศาสตร์มากที่สุด ค่าใช้จ่ายของนิสิตในแต่ละเดือนอยู่ระหว่าง 2,401-3,000 บาท นอกจากนี้ นิสิตส่วนใหญ่จะพักอยู่กับครอบครัว บิดามีระดับการศึกษาสูงสุดสูงกว่าประถมศึกษาแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนระดับการศึกษาสูงสุดของมารดามีระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าเมื่อพิจารณา รายได้ของครอบครัวมีรายได้มากกว่า 20,001 บาทต่อเดือน

1.2 เมื่อพิจารณาตัวแปร ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ด้านการคบเพื่อนของนิสิต ด้านวิชาการ และบุคลิกภาพนิสิต พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการคบเพื่อนของนิสิตและด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. การทดสอบสมมติฐาน

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยทั้ง 3 ด้านคือ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตด้านการคบเพื่อน และด้านวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบตัวแปรลักษณะทางชีวภาพสังคมกับบุคลิกภาพของนิสิตเพิ่มเติม โดยพบผลการวิจัยที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรสถานที่พักอาศัย คณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ตัวแปรที่มีการแบ่งกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่มได้แก่ คณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการศึกษาสูงสุดของมารดาพบว่า

- นิสิตคณะสหเวชศาสตร์มีบุคลิกภาพดีกว่าคณะศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนคณะอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

- นิสิตชั้นปีที่ 4 มีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีอื่น ๆ

- นิสิตที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีบุคลิกภาพดีกว่าระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและระดับการศึกษาอื่น ๆ

- นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปานกลางและต่ำ ส่วนตัวแปรที่ไม่พบความแตกต่างคือ ตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาและรายได้ของครอบครัวต่อเดือน

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวัฒนธรรม ผลของการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างความเจริญทางวัตถุกับสภาพวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรอันส่งผลให้เกิดความวุ่นวาย และปัญหาต่างๆ มากมายทั้งในด้านการปรับตัว สุขภาพจิต ความเบี่ยงเบนทางบุคลิกภาพรวมถึงปัญหาทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นจนเป็นที่วิตกกังวลของบุคคล เช่น ปัญหาการประพฤตินิสิตธรรม ปัญหายาเสพติด ความเสื่อมถอยทางจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามของคนไทย การแก้ปัญหาและการป้องกันปัญหานั้นจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคมและตัวบุคคลซึ่งสาเหตุจากตัวบุคคลถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากได้เรียนรู้ที่จะคิดไตร่ตรอง พิจารณาการกระทำด้วยเหตุผลและตั้งอยู่บนรากฐานของความจริงจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมได้

บุคลิกภาพเป็นคำที่นำมาใช้กันทั่วไป เมื่อต้องการจะบรรยายถึงลักษณะของบุคคลซึ่งมีคำที่ใช้กันมากมาย เช่น ใจดี ก้าวร้าว ยอมคน เกรงใจคนอื่น วิตกกังวล เป็นต้น ดังที่ วารุณี ชนวนานิช (2530:27) ได้กล่าวว่า คนเราจะมีบุคลิกภาพอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสองประการ ได้แก่ โครงสร้างทางชีววิทยาและพันธุกรรมกับสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกปฏิสนธิคนเราจะเติบโตขึ้นพร้อมกันทั้งทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหว อารมณ์ ความรู้สึกเขavnปัญญา และการปรับตัวทางสังคมแต่การเจริญเติบโตในแต่ละด้านนั้นอาจจะไม่เท่ากัน

บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก การศึกษาเรื่องของบุคลิกภาพจะช่วยให้เราเข้าใจหรือคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลในอนาคต บุคคลใดจะมีลักษณะบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมอย่างไรในอนาคตนั้นแสดงให้เห็นว่า บุคลิกภาพในวัยเด็กย่อมมีผลต่อเนื่องไปถึงวัยผู้ใหญ่ ดังที่ ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2511 : 176) ได้ กล่าวถึงความสำคัญของบุคลิกภาพไว้ว่า ปรชญาการศึกษาในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงจากการให้ความสำคัญทางด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว มาเปลี่ยนเป็นให้การศึกษาเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ให้มีสัดส่วนกันทางด้านร่างกายสังคม อารมณ์ และสติปัญญา ดังนั้นเมื่อต้องการให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพไปในทิศทางที่ต้องการก็สามารถกระทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ การให้การศึกษาหรือการฝึกอบรมจึงเป็นวิธีหนึ่งซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการหล่อหลอมพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ รัสโซ (ชนิตา รักษ์พลเมือง. 2532 : 1 อ้างอิงมาจาก Rousseau. n.d.) พี่ชงอกงามโดยการปลูก

สังคมไทยเป็นสังคมไมตรีสัมพันธ์ เพราะเป็นสังคมที่เคร่งครัดต่อประเพณีดั้งเดิม มีระบบเจ้าขุนมูลนาย เคารพยำเกรงผู้อาวุโส ไม่เป็นอิสระต่อตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้งผู้อื่นว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังและปฏิบัติตามความเห็นของผู้ใหญ่ ทำให้ขาดความกล้าในการตัดสินใจ ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดลักษณะความเป็นผู้นำ ด้วยเหตุนี้คนไทยโดยทั่วไปติดนิสัยไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะเกรงว่าเมื่อพูดไปแล้วจะทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ แม้ว่าตนเองจะไม่พอใจในสิ่งที่ตนเองเก็บไว้ในใจ ในเมื่อสังคมไทยเป็นสังคมที่มีลักษณะดังกล่าว อาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยควรได้รับความสนใจ เพราะถือเป็นบุคลากรกลุ่มหัวกะทิของประเทศ

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ประกอบด้วยบุคลากรหลายฝ่าย ได้แก่ นิสิตนักศึกษา คณาจารย์ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย บุคลากรเหล่านี้มีความสำคัญต่อสถาบัน ฝ่ายนิสิตศึกษานับเป็นสมาชิกที่มีจำนวนมาก สังคมของนิสิตนักศึกษาจึงจัดเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถาบันในอันที่จะนำชื่อเสียงเกียรติคุณ หรือความเสื่อมเสียชื่อเสียงมาสู่สถาบันได้

เมื่อนิสิตนักศึกษาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ซึ่งถือเป็นกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีส่วนในการหล่อหลอมเกล้า ลักษณะบุคลิกภาพให้กับนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ ตลอดระยะเวลาในการศึกษา 4 ปีในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นลักษณะมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ การคบเพื่อนและสาขาวิชาที่เรียน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นแหล่งผลิตบัณฑิตสาขาวิชาต่าง ๆ มากมายเพื่อเป็นการสร้างสรรค์สังคม การหาแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพให้กับนิสิตให้มีลักษณะบุคลิกภาพที่เหมาะสม จะช่วยทำให้เขาเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับบุคลิกภาพของนิสิต เพื่อเป็นแนวทางสำหรับมหาวิทยาลัยในการเสริมสร้างบุคลิกภาพของนิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต ด้านการคบเพื่อนและด้านวิชาการกับบุคลิกภาพ

2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนิสิต ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา รายได้ของครอบครัว สถานที่พักอาศัยขณะที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร เป็นนิสิตชายหญิงระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตชายหญิง ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวนชั้นปีละ 300 คน รวมทั้งสิ้น 1,200 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1) เพศ แบ่งออกเป็น

3.1.1.1 เพศชาย

3.1.1.2 เพศหญิง

3.1.2) อายุ แบ่งออกเป็น

3.1.2.1 อายุ 18 ปี หรือน้อยกว่า

3.1.2.2 อายุ 19 ปี

3.1.2.3 อายุ 20 ปี

3.1.2.4 อายุ 21 ปี หรือมากกว่า

3.1.3) ชั้นปีที่ศึกษา แบ่งออกเป็น

3.1.3.1 ชั้นปีที่ 1

3.1.3.2 ชั้นปีที่ 2

3.1.3.3 ชั้นปีที่ 3

3.1.3.4 ชั้นปีที่ 4

3.1.4) ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนิสิต

3.1.4.1 ค่าใช้จ่าย 2,400 บาท หรือน้อยกว่า

3.1.4.2 ค่าใช้จ่าย 2,400-3,000 บาท

3.1.4.3 ค่าใช้จ่าย 3,001-4,000 บาท

3.1.4.4 ค่าใช้จ่าย 4,001 บาทขึ้นไป

- 3.1.5) ระดับการศึกษาของบิดา
    - 3.1.5.1 ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า
    - 3.1.5.2 ระดับสูงกว่าประถมแต่ต่ำกว่าปริญญาตรี
    - 3.1.5.3 ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า
  - 3.1.6) ระดับการศึกษาของมารดา
    - 3.1.6.1 ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า
    - 3.1.6.2 ระดับสูงกว่าประถมแต่ต่ำกว่าปริญญาตรี
    - 3.1.6.3 ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า
  - 3.1.7) รายได้ของครอบครัวต่อเดือน(อิงกลุ่ม)
    - 3.1.7.1 รายได้ 6,000 บาท หรือน้อยกว่า
    - 3.1.7.2 รายได้ 6,001 – 12,000 บาท
    - 3.1.7.3 รายได้ 12,001 – 20,000 บาท
    - 3.1.7.4 รายได้ 20,001 บาทขึ้นไป
  - 3.1.8) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ
    - 3.1.8.1 ระดับต่ำ (เกรดเฉลี่ยสะสม 2.00 ลงมา)
    - 3.1.8.2 ระดับปานกลาง(เกรดเฉลี่ยสะสม 2.01 – 2.50)
    - 3.1.8.3 ระดับสูง(เกรดเฉลี่ยสะสม 2.51 ขึ้นไป)
  - 3.1.9) สถานที่พักอาศัย
    - 3.1.9.1 อยู่กับครอบครัว
    - 3.1.9.2 อยู่กับผู้อื่น(ญาติ เพื่อน หรือหอพัก)
  - 3.1.10) ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน
    - 3.1.10.1 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต
    - 3.1.10.2 ด้านการคบเพื่อน
    - 3.1.10.3 ด้านวิชาการ
- 3.2 ตัวแปรตาม คือ บุคลิกภาพของนิสิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพของนิสิต หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของนิสิตที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ
  - 1.1 บุคลิกภาพแบบ เอ เป็นลักษณะของนิสิตที่มีความกระตือรือร้น ชอบความสำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ชอบการรอคอย เป็นคนเร่ร่อน ชอบแข่งขัน

1.2 บุคลิกภาพแบบ บี เป็นลักษณะของนิสิตที่เป็นคนค่อนข้างเฉื่อยชา ไม่รีบร้อน ไม่ก้าวร้าว ทำงานไปเรื่อย ๆ ไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ออกทนและรอคอยได้

2. ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย การที่นิสิตได้เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ จากอาจารย์จากเพื่อนทั้งขณะเดียวกันและต่างขณะ การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยหรือกิจกรรมที่นิสิตจัดทำขึ้นเอง เช่น กิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านบันเทิง กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดประสบการณ์แก่นิสิตทั้งสิ้น ซึ่งในที่นี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ คือ

2.1 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต หมายถึง ผลที่ได้จากการปฏิบัติต่อกันระหว่างอาจารย์กับนิสิตทั้งในด้านการเรียนการสอนและการปกครองตามการรับรู้ของนิสิต ซึ่งนิสิตรับรู้ว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ให้ความสนิทสนม ส่งเสริมให้นิสิตแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ มีการวางแผนการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน บรรยากาศในห้องเรียนอบอุ่นเป็นกันเอง

2.2 ด้านการคบเพื่อน หมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มหรือจากการได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสนทนาพูดคุยกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้พบเห็นหรือร่วมกันทำกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยกันในขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย

2.3 ด้านวิชาการ หมายถึง ประสบการณ์ที่นิสิตได้รับในขณะที่ศึกษาอยู่ในคณะของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ รวม 7 คณะ ดังนี้

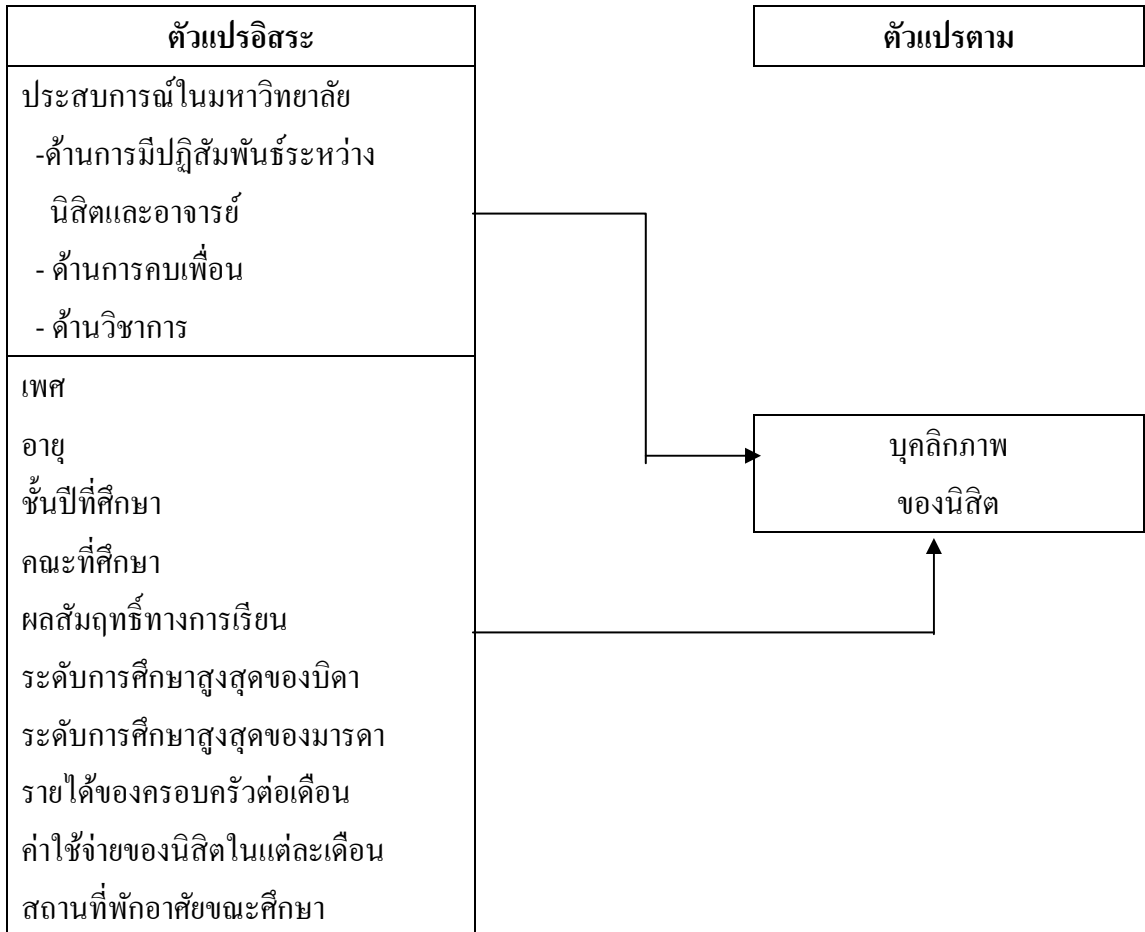
- 2.3.1 คณะวิทยาศาสตร์
- 2.3.2 คณะศิลปกรรมศาสตร์
- 2.3.3 คณะศึกษาศาสตร์
- 2.3.4 คณะมนุษยศาสตร์
- 2.3.5 คณะสังคมศาสตร์
- 2.3.6 คณะวิศวกรรมศาสตร์
- 2.3.7 โครงการจัดตั้งคณะสหเวชศาสตร์

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยพิจารณาจากผลการเรียนที่เป็นคะแนนเฉลี่ยสะสมทุกวิชาในภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2540

- 3.1 ระดับต่ำ คือ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 ลงมา
- 3.2 ระดับปานกลาง คือ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.01 – 2.50
- 3.3 ระดับสูง คือ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป

จากตัวแปรทั้งหมดดังกล่าวมาสามารถสรุปให้เห็นถึงกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ตลอดจนความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังแสดงในกรอบแนวคิด

กรอบแนวคิด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของนิสิต
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับบุคลิกภาพของนิสิต
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบุคลิกภาพของนิสิต

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของนิสิต

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพหมายถึง สิ่งที่ช่วยให้ทำนายได้ว่า บุคคลจะทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ จุดมุ่งหมายของการวิจัยทางจิตวิทยา ก็เพื่อสร้างกฎว่าบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันนั้น จะทำพฤติกรรมใดเมื่ออยู่ในสังคมและอยู่ในสภาพแวดล้อมปกติ บุคลิกภาพเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล มีทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและพฤติกรรมที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน (นวลละออ สุภาพล. 2527 : 206 ; อ้างอิงจาก Cattell. 1950) สอดคล้องกับ ฮิลการ์ด และแอกคินสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 อ้างอิงจาก Hilgard and Atkinson. 1967 : 462) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะรวมของบุคคล และวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของเขา ส่วนอัลพอร์ต (Allport. 1967 : 28) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นระบบการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ที่อยู่ภายในจิตใจบุคคลและเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัย (Traits) ประจำตัวของบุคคลนั้นทั้งหมด ซึ่งความหมายของนักจิตวิทยาชาวต่างประเทศที่กล่าวมาคล้ายกับของนักจิตวิทยาชาวไทยดังต่อไปนี้ คือ

เชดส์คีย์ โฆวาสินธุ์ (2520 :3) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัย(Traits) ที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้นที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

สวนา พรพัฒน์กุล (2522 : 295) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะส่วนรวมทั้งหมดของบุคคลแต่ละคน ที่สามารถมองเห็นจากภายนอกและซ่อนเร้นอยู่ภายใน ได้แก่ รูปร่างหน้าตา ท่าทาง แนวความคิด การพูดจา ความสนใจ อารมณ์ เจตคติ รสนิยม ตลอดจนความสามารถในการทำงาน

สุชา จันทน์แอม (2528 : 32) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ที่รวมกันในตัวบุคคลและวิธีการแสดงออกทางพฤติกรรม ไม่จำเป็นว่าพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเหล่านั้นจะต้องดีหรือไม่ดี ผิดหรือถูก

นลินี ธรรมอำนวยสุข (2541 : 13) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอาจสรุปได้ว่า บุคลิกภาพคือ ลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ในการดำรงชีวิตและไม่จำเป็นว่าพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเหล่านั้นจะต้องดีหรือไม่ดี ผิดหรือถูก เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

แคทเทล (Cattell. 1964 : 504) ได้เน้นถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมและสังคม มีผลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพ โดยให้ข้อคิดเห็นว่า อิทธิพลของสถาบันอาชีพหรือสถาบันครอบครัวและสังคม ส่งผลต่อบุคลิกภาพ เนื่องจากสาเหตุดังนี้ คือ

1. สถาบันจูงใจทำให้เกิดลักษณะบุคลิกภาพชนิดใดชนิดหนึ่งซึ่ง หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพที่สังคมนั้นต้องการอาจรวมอุปนิสัยและบุคลิกภาพเฉพาะ โดยที่สถาบันนั้นจูงใจผลิตลักษณะที่ต้องการขึ้น

2. องค์กรประกอบด้านสถานการณ์อาจส่งผลให้เกิดบุคลิกภาพ ซึ่งสถาบันในสังคมไม่ได้ตั้งใจเมื่อเกิดรูปแบบพฤติกรรมซึ่งเป็นผลของขบวนการข้อใดข้อหนึ่งในสองข้อข้างต้น แต่ละบุคคลอาจพบว่าจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขบุคลิกภาพของเขาอีกต่อไป

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 239 – 274) กล่าวว่าบุคลิกภาพเป็นผลรวมของพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญาอารมณ์และสังคม ซึ่งเป็น ขบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีระบบ ระเบียบที่สลับซับซ้อนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในทุก ๆ ด้าน ซึ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของบุคลิกภาพแบ่งได้ 2 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทางพันธุกรรมและสรีรวิทยา (Genetic – Physiological Factor)

1.1 พันธุกรรม เป็นตัวถ่ายทอดสิ่งที่เป็นมรดก ทางพันธุกรรมจาก พ่อแม่และบรรพบุรุษ เป็นตัวกำหนดขอบเขตความสามารถต่าง ๆ ของมนุษย์ รวมทั้งลักษณะต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น สีตา สีผม โครงสร้างของรูปร่างหน้าตาโดยมีสิ่งแวดล้อม เช่น ลักษณะการเลี้ยงดู ของพ่อแม่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศเป็นตัวกระตุ้นหรือตัวกดให้บุคคลนั้น พัฒนาไปได้ เต็มตามศักยภาพหรือไม่ทั้งทางด้านสติปัญญา รูปร่าง หน้าตา รวมทั้งลักษณะทางอารมณ์ โดยนักจิตวิทยาบางพวกมีความเชื่อว่า ลักษณะทางอารมณ์บางอย่างเป็นลักษณะเฉพาะตัวของ เด็กแต่ละคน เช่น เด็กบางพวกปรับตัวง่ายยอมรับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ได้เร็ว เด็กพวกนี้จะมีอารมณ์ดี เด็กบางพวกจะปรับตัวยาก เด็กจะรู้สึกเครียดหรือตื่นเต้นง่าย ปรับตัวช้า

1.2 องค์ประกอบทางสรีระวิทยา เป็นผลจากพันธุกรรมและการพัฒนาตามวัย ซึ่งจะพัฒนาไปสู่วุฒิภาวะ โดยแต่ละคนจะมีระยะเวลาการเจริญเติบโตไม่เท่ากัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ

2. องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม

2.1 ประสบการณ์ ในวัยเด็กความสัมพันธ์กับมารดาหรือตัวแทนของมารดาและความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นสิ่งที่เด็กจะเรียนรู้และเลียนแบบ จะสังเกตได้ว่า เด็กมักจะมีบุคลิกภาพหลายอย่างคล้ายพ่อแม่หรือบุคคลใกล้ชิดในวัยเด็ก

2.2 อิทธิพลของวัฒนธรรม ผลของวัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ จะมีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของบุคคล เช่น สังคมอเมริกันให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจ การรู้จักพึ่งตนเอง จะพบว่า คนอเมริกันมีลักษณะเชื่อมั่นตนเอง ส่วนในสังคมไทยให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส ดังนั้น บุคลิกภาพของบุคคลส่วนใหญ่ เห็นว่าบุคคลที่มีลักษณะดี คือ อ่อนน้อม ถ่อมตน เป็นต้น

2.3 เหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต บุคคลแต่ละบุคคลจะได้รับประสบการณ์ไม่เหมือนกันตั้งแต่เกิดมา เช่น ลำดับที่ของการเกิด สถานภาพของบุคคล บทบาทที่เปลี่ยนไป สิ่งเหล่านี้ จะมีอิทธิพลทำให้บุคลิกภาพของบุคคลเปลี่ยนไป เช่น บุคคลบางคนเมื่ออยู่ในครอบครัวจะมีลักษณะเป็นเด็กทำอะไรรตามใจพ่อแม่ แต่เมื่อไปอยู่ที่ทำงานมีบทบาทเป็นหัวหน้าหน่วยงานก็มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่เป็นผู้นำ แสดงว่าทั้งอิทธิพลของสังคมที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของบุคคล

ประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี

บุคลิกภาพแบบเอ เป็นบุคลิกภาพที่ค้นพบในราวปี ค.ศ. 1960 โดย โรสแมน (Roseman) ได้เริ่มสังเกตผู้ป่วยโรคหัวใจว่า มีบุคลิกภาพบางอย่างแปลกไปจากผู้ป่วยโรคอื่น ๆ จากการสังเกตเหตุการณ์บางอย่างในคลินิกโรคหัวใจของเขาพบว่า แก้วอี้ที่ผู้ป่วยโรคหัวใจมานั่งตรวจนั้นจะมีรอยลึกเฉพาะตรงขอบแก้วอี้เท่านั้น แสดงว่าคนไข้ส่วนใหญ่ของเขานั่งแก้วอี้แต่ตรงขอบแก้วอี้ ซึ่งทำให้เขาคิดว่า คนเช่นนี้จะต้องเป็นคนรีบร้อน เพราะคนที่ทำอะไรรีบร้อน รีบเร่งมักนั่งแก้วอี้แต่ตรงขอบเพื่อจะได้ลุกขึ้นได้โดยเร็ว คล้ายกับลักษณะของคนพร้อมที่จะเคลื่อนไหวได้ทันที จากความคิดนี้ทำให้เขาคิดว่า น่าจะมีบุคลิกภาพบางอย่างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของเขาอีกว่า ผู้ป่วยโรคหัวใจบางคนนั้นไม่มีปัจจัยเสี่ยง(Risk Factor) ที่เคยเชื่อกันว่าเป็นสาเหตุสำคัญของโรคหัวใจเลย แต่เดิมนั้นพบว่า การมีโคเลสเตอรอลสูง ความดันโลหิตสูง การสูบบุหรี่ การเป็นเบาหวาน และความอ้วน เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ และ ในที่สุดก็พบว่า มีบุคลิกภาพชนิดหนึ่งซึ่งต่อมาเขาให้ชื่อว่าบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพ ตรงกันข้าม

จากประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี นั้น ฟรีดแมนและโรสแมน (Friedman and Roseman. 1974 : 164) สรุปลักษณะของบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี ได้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบเอ (Type A Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพเร่ร่อน ชอบแข่งขันและก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มาก ๆ ในเวลาน้อย มีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความพยายามในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว ทนไม่ได้กับการทำงานล่าช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่น และถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวได้ง่าย

บุคลิกภาพแบบบี (Type B Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพที่มีความผ่อนคลาย ไม่รีบร้อนและไม่ก้าวร้าว มีลักษณะเฉย ๆ หนึ่ง ๆ ชอบการพักผ่อนและดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน และไม่ชอบการทำงานในเวลาอันรีบด่วน

ส่วนนลินี ธรรมอำนาญสุข (2541 : 13) กล่าวว่า บุคลิกภาพแบบ เอ เป็นลักษณะบุคลิกภาพของคนที่รักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค มีความก้าวร้าว โกรธง่าย ชอบทำงานให้ประสบผลสำเร็จและสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว ไม่ชอบการรอคอย บุคลิกภาพแบบบี เป็นลักษณะบุคลิกภาพของคนที่ค่อนข้างเฉื่อยชา จิตใจเยือกเย็น ทำงานไปเรื่อย ๆ ไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ อดทนและรอคอยได้

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี อาจสรุปได้ว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเอ จะกระตือรือร้น ชอบความสำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ชอบการรอคอย เป็นคนเร่ร่อน ชอบแข่งขัน ชอบทำงานมาก ส่วนบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบบี จะเป็นคนค่อนข้างเฉื่อยชา ไม่รีบร้อน ไม่ก้าวร้าว ทำงานไปเรื่อย ๆ ไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ อดทนและรอคอยได้ ดังนั้นบุคลิกภาพที่น่าพึงประสงค์ควรเป็นบุคลิกภาพแบบเอ มากกว่าแบบบี

การวัดบุคลิกภาพแบบเอและบุคลิกภาพแบบบี แบบวัดบุคลิกภาพทั้ง 2 แบบนี้ ในปัจจุบันมีการสร้างและนำมาใช้ 3 แบบวัด (นลินี ธรรมอำนาญสุข. 2541 ; อ้างอิงจาก อัจฉรา วงษ์วัฒนามงคล. 2533) ได้แก่

แบบวัดที่ 1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview SI) ประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ เป็นการถามโดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้คนที่

แบบวัดที่ 2 มาตรการลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ ของ แฟรมมิงแฮม (Framingham Type A Scale : FTAS) เป็นแบบวัดรายงานของตนเอง เช่นเดียวกับแบบที่ 1 ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ วัดทางด้านแรงขบมุ้งสัมฤทธิ์ การมีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว และการรับรู้ว่ามี ความกดดันในการทำงาน

แบบวัดที่ 3 แบบสำรวจการกระทำของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey หรือ JAS) เป็นแบบสอบถามการรายงานตนเอง ซึ่ง อัจฉรา วงษ์วัฒนามงคล (2533 : 21) และ ชมพูนุท พงษ์ศิริ (2535 : 8-9) ได้ปรับปรุงเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ และ นลินี ธรรมอำนวยสุข. (2541) ได้ปรับปรุงเป็นแบบสอบถามจำนวน 24 ข้อ เป็นแบบวัดที่คล้ายกับ แบบวัดแบบแรก แต่ได้ดัดแปลงให้เป็นแบบสอบถามแบบปรนัย ได้วิเคราะห์คุณภาพแล้วปรากฏว่า คนที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามนี้สูงจะเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเอ ส่วนผู้ที่ได้คะแนนแบบ วัดนี้ต่ำจะเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบบี แบบวัดนี้จะวัดความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานการณ์ในการทำงาน ความกดดันในการทำงานและสถานการณ์การแข่งขัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี

งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาของ บลูเมนทอลล์ (ชมพูนุท พงษ์ศิริ, 2535 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Blumenthal, 1978 : 634) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี ของนักเรียนชาย และ นักเรียนหญิง พบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ จะเป็นบุคลิกภาพที่มีความเครียดสูงกว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบบี

แคลลีและฮุสตัน (อัจฉรา วงษ์วัฒนามงคล 2533 : 19 ; อ้างอิงจาก Kelly and Houston, 1985 : 634) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี จำแนกตามความแตกต่างทางด้านลักษณะ ชีวิตสังคม ภูมิหลัง และการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงที่ทำงานนอกบ้านจำนวน 220 คน โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ผลการศึกษา พบว่า หญิงที่ทำงานนอกบ้านมีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีระดับการศึกษาสูงกว่า ระดับสถานภาพทางอาชีพสูงกว่า มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า มีปริมาณงานที่ทำมากกว่า มีความสับสนในบทบาทการทำงาน ความเครียดในการทำงาน และต้องการ ประสิทธิภาพการทำงานมากกว่าบุคลิกที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบบี

สตรูป และ โบแลนด์ (อัจฉรา วงษ์วัฒนามงคล, 2535 : 19 – 20 ; อ้างอิงจาก Strube and Boland . 1986) ได้ศึกษาการรับรู้สาเหตุของการกระทำและความเพียรในการทำงานของบุคคล ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเชื่อถือในความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการวินิจฉัย

ชวาทซ์และคณะ (ปิยกาญจน์ กิจอุคมทรัพย์, 2539 : 24 ; อ้างอิงมาจาก Schwatz and others, 1986) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี ที่ประสบความสำเร็จและความล้มเหลวในสถานการณ์ที่ไม่มีผู้ใดเคยประสบความสำเร็จเลย และใน สถานการณ์ที่มีบางคนประสบความสำเร็จผลการศึกษาพบว่า คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความมุ่งหวังความสำเร็จในสถานการณ์ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จได้ แต่จะไม่เอาตัวไปผูกมัดกับงานที่ไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จ

เคลเวอร์และไวนด์เนอร์ (Klewler and Weidner, 1987 : 204) ได้ศึกษาเรื่อง “ ลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และระดับความมุ่งหวัง โดยศึกษาจากการตั้งเป้าหมายของความสำเร็จของเด็กและผู้ปกครอง ” กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กชาย จำนวน 32 คน และเด็กหญิงจำนวน 41 คน มีอายุระหว่าง 9 – 12 ปี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นเด็กที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอและบี พบว่าเด็กทั้งสองกลุ่มได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในการกระทำพฤติกรรมเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะทำงานสำเร็จมากกว่า และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า

สตรูเปและคณะ (อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล, 2533 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Strube and others, 1987) ได้ศึกษาสถานการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีความพยายาม และความสำเร็จไม่สอดคล้องกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความพยายามมากขึ้น เพื่อให้ตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์ได้

งานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2533 : 126 –127) ได้ศึกษาตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 240 คน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ที่ได้มาลงทะเบียน เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 และผู้ที่ทำงานแล้วและได้ลงมาศึกษาต่อทั้งภาคปกติและภาคพิเศษจำนวน 120 คน และประเภทที่สองคือ เพื่อนร่วมงานที่ทำงานในหน่วยงานเดียวกันกับผู้ที่มาศึกษาต่อหรือมีลักษณะสภาพแวดล้อมการทำงานคล้ายคลึง แต่ไม่ได้มาศึกษาต่อจำนวน 120 คน ตัวแปรที่ศึกษา คือ จิตลักษณะพื้นฐานของบุคคล โดยศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบบี และ

ชมพูนุช พงษ์ศิริ (2535 : 73-74) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 230 คน (ตัวแปรที่ศึกษา คือ ทักษะคิดต่อวิชาชีพพยาบาล บุคลิกภาพแบบ เอ และแบบบี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและชั้นปี) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยสูงกว่าแบบบี

จรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 105) ได้ศึกษาการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีวิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหาทุกวัน วิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียนภาคปฏิบัติ ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบบี มีวิธีการเผชิญ ปัญหาต่าง ๆ แบบรวมหอม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบี จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพแบบเอ เป็นบุคลิกภาพแบบกระตือรือร้น ชอบความสำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ชอบการรอคอย ส่วนบุคลิกภาพแบบบี เป็นบุคลิกภาพแบบเฉื่อยชา ไม่ชอบการเร่งรีบ ไม่ชอบต่อสู้แข่งขัน อดทนรอคอยได้ ซึ่งบุคลิกภาพทั้งสองแบบย่อมที่จะมีผลต่อสภาพจิตใจของบุคคล รวมทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว การเรียนที่แตกต่างกันไป

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 44) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพประกอบด้วย พันธุกรรม สิ่งแวดล้อมและช่วงชีวิตของบุคคล กล่าวคือ

1. พันธุกรรม สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรม ส่วนมากเป็นลักษณะทางพันธุกรรม เช่น ความสูง ต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิดและข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี สีระชะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2. สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของมนุษย์ทั้งพัฒนาการทางกาย ทางจิตใจและบุคลิกภาพ คือ บุคคลอื่น ๆ รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคนและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่น ๆ นี้จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะคิดและพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์

3. ช่วงชีวิตของบุคคล แสดงถึง พัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อิริคสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Erickson . 1959) เชื่อว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้นจะมีการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับ ตลอดช่วงชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล

กาญจนา คำสุวรรณ (2524 : 194 – 195) ได้กล่าวถึงลักษณะของประสบการณ์ที่มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลไว้ดังนี้

1. ประสบการณ์ร่วมทางวัฒนธรรม เป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้รับเหมือนกันหรือต่างกัน มีผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันตามความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ประเพณี และคำสอนของสังคมนั้น

2. ประสบการณ์เฉพาะตัว เป็นอิทธิพลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีผลให้บุคคลแต่ละคนได้รับการหล่อหลอมบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้รับความรัก เอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจก็จะพัฒนาบุคลิกภาพไปในทิศทางที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผลและมองโลกในแง่ดี ในขณะที่ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือเข้มงวด จะมีบุคลิกภาพไปในทางตรงกันข้าม มีความก้าวร้าว ไม่ไว้ใจคน หวาดระแวง และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสังคม

ฉลอง ภิรมย์รัตน์ (2521 : 29-30) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพมี 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดยีนส์จาก พ่อ แม่ หรือบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางด้าน รูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ ตลอดจนระบบประสาทและระบบโลหิต ซึ่งเป็นลักษณะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด

2. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติและสภาพวัฒนธรรม ประเพณี กฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ในสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องกับอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมนี้มีผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันส่งผลให้บุคลิกภาพของคนแตกต่างกัน

จากเอกสารที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อความสำเร็จของบุคคล และลักษณะบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา แต่ละวิชาชีพจะมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้รับ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และ บี ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพหนึ่งที่นำศึกษา โดยเฉพาะศึกษากับนิสิตวัยนี้ซึ่งจะต้องจบออกไปทำงาน เพราะคนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอและบี จะมีลักษณะดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย พบว่าการดำเนินชีวิตของนิสิตนักศึกษาภายในรั้วมหาวิทยาลัยนั้น ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่นิสิตนักศึกษายังได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตจากนอกห้องเรียนอีกด้วย ทั้งนี้เพราะการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้ความอิสระแก่นักศึกษาอย่างมากในการเลือกดำเนินชีวิตของตน ซึ่งนักศึกษาใน

เกษม เขมนันทน์ (2514 : 11-16) กล่าวถึงชีวิตการเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่า การเรียนในมหาวิทยาลัยปีที่ 1 นักศึกษาจะต้องปรับตัวเข้ากับการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะอาจารย์แต่ละท่านมีวิธีการสอนแตกต่างกัน เช่น การบอกจดคำบรรยายและตรวจสอบจดงานเพื่อให้คะแนน หรือการแจกเอกสารแก่นิสิตและบรรยายตามเอกสาร เป็นต้น ซึ่งตลอดระยะเวลาการศึกษา 4 ปีนั้น ชีวิตการเรียนจะไม่แตกต่างกับนักเรียนมัธยมศึกษา เพราะคนที่ขาดเรียนจะขอยืมสมุดจดงานของคนที่ย้ายเรียนที่ตนขาดเรียน บางคนเมื่อถึงเวลาสอบสามารถทำคะแนนสอบได้ดีกว่า ส่วนในด้านสังคม นิสิตปี 1 จะต้องฝึกร้องเพลงเชียร์ แข่งกีฬาห้องใหม่ เข้าร่วมงานรับห้องใหม่เพราะถือว่าชีวิตการเรียนไม่ควรอยู่แต่ภายในห้องหรือคณะของตนเองเท่านั้น ซึ่งนิสิตได้ใช้เวลาในการทำกิจกรรมจนทำให้ผลการเรียนต่ำลงจนกระทั่งปีที่ 3 นิสิตเริ่มทำกิจกรรมน้อยลงเพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตปีที่ 2 เป็นผู้ทำกิจกรรมบ้าง และเมื่อปีสุดท้ายของชีวิตการเรียนในมหาวิทยาลัย นิสิตจะเริ่มวิตกกังวลในความสามารถของตนเองก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา เพราะตลอดเวลาที่เรียนในมหาวิทยาลัย บางคนไม่เรียนหนังสือ จะทำกิจกรรมและเที่ยวเตร่เท่านั้น

ธีระ นทีวุฒิกุล (2521 : 40) ได้ศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าอันดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ กิจกรรมทางวิชาการ ศิลปดนตรี การพูดและการพิมพ์ ส่งเสริมวิชาชีพ กิจกรรมงานอดิเรก ศาสนาและวัฒนธรรม กีฬาและสุขภาพ กิจกรรมทางสังคม สังคมสงเคราะห์และบำเพ็ญประโยชน์ และเมื่อจำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา ภูมิภาค และรายได้ของครอบครัว พบว่าอันดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประภาศรี สุนันทบุตร (2522 : 61) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในทัศนะของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาร้อยละ 96.83 เข้าห้องเรียนก่อนเวลาที่อาจารย์จะเข้าสอน นักศึกษาที่สามารถจดคำบรรยายได้ทันอยู่เสมอมีร้อยละ 65.30 นักศึกษาที่เข้าเรียนด้วยความเพลิดเพลีนมีเพียง ร้อยละ 51.26 และมีนักศึกษาที่ไม่เคยถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาวิชาการกับอาจารย์สูงถึงร้อยละ 74.93 และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมในด้านการเรียนแตกต่างกันแต่นักศึกษาในคณะวิชาต่างกัน และภูมิภาคต่างกัน จะมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมในด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

วีระ สมบูรณ์ (2531 : 16-38) กล่าวถึงประสบการณ์และชีวิตการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ของตนเองว่าในช่วงแรกของการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย ได้พยายามเข้าชั้นเรียนทุกชั่วโมง ทุกวิชา ต่อมาก็จะเข้าห้องเรียนเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เพราะอาจารย์พูดจับประเด็นไม่ได้ ในที่สุดจึงเลิกเข้าชั้นเรียนไป นอกจากการเข้าเรียนก็อยู่ในห้องสมุดและเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้เวลาส่วนมากอยู่ในชุมนุมพุทธศาสตร์ ภายหลัง 6 ตุลาคม กิจกรรมนักศึกษา

สรุปประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ หรือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย การที่นิสิตได้เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ จากอาจารย์จากเพื่อนทั้งขณะเดียวกัน และต่างขณะ การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยหรือกิจกรรมที่นิสิตจัดทำขึ้นเอง เช่น กิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านบันเทิง กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดประสบการณ์แก่นิสิตทั้งสิ้น แต่ประสบการณ์ในที่นี้น่าจะเป็นประสบการณ์ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับอาจารย์ด้านการคบเพื่อนและด้านวิชาการ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต

จากแนวคิดเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารกันระหว่างอาจารย์กับนิสิต แสดงออกโดยพฤติกรรมที่ใช้คำพูดหรือไม่ใช้คำพูด (สราวดี เรื่องวิเศษ.2537 : 36) ออสแมน (Osman.1987) ได้กล่าวแล้วว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตว่าเป็นสิ่งก่อให้เกิดการเจริญเติบโตและพัฒนาการ นอกจากนี้อาจารย์ยังมีความสำคัญในฐานะตัวแบบ และเป็นผู้ถ่ายทอดทางสังคมในวิชาชีพ นอกจากนี้ เซเลอร์ (Saylor.1987) ได้สนับสนุนว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาที่มีต่อกันนั้นไม่ว่าจะเป็นในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ การเป็นแบบอย่าง การดูแลช่วยเหลือสนับสนุน จะช่วยให้นิสิตเกิดการเรียนรู้พัฒนาทั้งในด้านบุคลิกภาพและสมรรถนะทางวิชาชีพ

แนวคิดเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

นับตั้งแต่บุคคลเกิดขึ้นมาในสังคม เริ่มเรียนรู้ว่าตนเป็นใคร มีความสำคัญอย่างไรนั้นล้วนมีผลมาจากปฏิกริยาของบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมตนอยู่ และการเรียนนั้นจะเกิดขึ้นได้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลและสิ่งแวดล้อมนั้นต่างมีอิทธิพลต่อกันเมื่อบุคคลเติบโตเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมก็จะเพิ่มมากขึ้นสืบเนื่องตลอดไป

ความหมายของปฏิสัมพันธ์ (Interaction)

นักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ความหมายของปฏิสัมพันธ์ไว้ดังนี้

อัมราพร โพธิ์แดง (2529) ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มเท่านั้น หากยังหมายถึงความสัมพันธ์นั้นพฤติกรรมของแต่ละฝ่าย ต่างก็มีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลซึ่งกันและกัน กล่าวคือต่างฝ่ายต่างก็รับและส่งอิทธิพลต่อกันและกันในขณะที่มีความสัมพันธ์กัน

ทิโบท์ และ เคลลี (Thibaut and Kelly,1959) ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา อันจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของอีก ฝ่ายหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวอาจเป็นการสื่อสารด้วยวาจาหรือการกระทำก็ได้

สต็อกคริลล์ (Stogdrill,1959) ปฏิสัมพันธ์หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีความสัมพันธ์โดยฝ่ายหนึ่งจะมีปฏิกิริยาต่อการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง ปฏิสัมพันธ์นี้ได้แก่การกระทำ ปฏิกิริยาและการแสดงออกของบุคคลซึ่งอาจจะเป็นการตอบสนอง การเตรียมการ การสื่อสารระหว่างบุคคลหรือการทำงานร่วมกันได้

เพจ (Page,1977) ปฏิสัมพันธ์หมายถึง อิทธิพลที่มีต่อกันระหว่างบุคคลคือกลุ่มซึ่งโดยทั่วไปมักเน้นพฤติกรรมทางสังคมและอารมณ์

แบนดูรา (Bandura,1967) ปฏิสัมพันธ์ซึ่งเกิดขึ้นในการเรียนรู้ว่า คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราเสมอ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน

โกลเดนสัน (Goldenson,1984) ปฏิสัมพันธ์มิได้มีความหมายเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มเท่านั้น หากยังหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบตั้งแต่สองระบบขึ้นไปอีกด้วย ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวล้วนแต่มีผลให้มีอิทธิพลซึ่งกันและกันทั้งสิ้น

สรุปได้ว่าปฏิสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการของการเรียนรู้ และ การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล แสดงออกโดยพฤติกรรมที่ใช้คำพูดหรือไม่ใช้คำพูด กระบวนการนี้ต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกันระหว่างบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อแก้ปัญหา หรือแสวงหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต

ในการศึกษาเอกสารดังกล่าว พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากในกระบวนการศึกษา และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาของ โคนแกน (Cogan. 1975 : 135 – 139) สรุปได้ว่าปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตกับอาจารย์จะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น และยังความสัมพันธ์ดังกล่าวมีมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้นิสิตสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงขึ้นตามไปด้วย เพราะ

ไรอัน (Ryans. 1960 : 278 – 284) ได้กล่าวว่า ลักษณะของอาจารย์ที่ดีอย่างหนึ่งคือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิต เช่น มีความเข้าใจนิสิต แสดงความเป็นเพื่อน ช่วยเหลือปัญหาส่วนตัว เช่นเดียวกับปัญหาการเรียน ยกย่องชมเชยนิสิตที่ทำงานดี ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของนิสิตส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต เป็นต้น

วิจิตร ศรีสอาน (2518 : 35) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตจะเป็นพื้นฐานของสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีขึ้น ถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตไม่ดีเท่าที่ควร จะทำให้ประสิทธิภาพในการสอนค่อยลดลง

ประคินันท์ อุปรมัย (2523 : 123 – 137 อ้างอิงจาก ดวงฤดี ช่วยจำ. 2540 : 21) กล่าวว่า

1. บุคลิกภาพบางประการของครู มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน รูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย มีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่บุคลิกภาพบางประการ เช่น สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด อารมณ์ขันและบทบาทในฐานะผู้นำของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างมาก

2. พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการที่ครูมีอยู่ มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและต่อนักเรียน เป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ดียอมสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียน ได้มากกว่าครูที่มีทัศนคติในทางตรงข้าม ความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงออกต่อนักเรียนด้วย

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การให้นักเรียนได้มีโอกาสซักถาม เข้าร่วมกิจกรรมให้มาก จะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุก กระตือรือร้น ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ก็จะมีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย

4. ครูรู้จักใช้แรงเสริมที่เหมาะสม จะช่วยทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน การเสริมแรงที่ทำอย่างจริงจังเหมาะสมกับสภาพการณ์ ไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะกับพฤติกรรมที่ดีที่สุด แต่ควรใช้กับพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะกับนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48 – 67) กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับผู้สอนว่า ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้าและควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 57) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนควรเพิ่มความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับนิสิต โดยอาจารย์ผู้สอนควรลดบทบาทความเคร่งเครียดลงบ้าง และแสดงความเป็นกันเองกับนิสิต โดยพูดคุยกันบ้างหรือพบปะกันนอกชั้นเรียนบ้าง เป็นการ

จากเอกสารที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมากในกระบวนการเรียนการสอนและการปกครอง นิสิตรับรู้ว่าคุณเองได้รับการปฏิสัมพันธ์ด้วยความยุติธรรม ให้ความสนทนา ส่งเสริมให้นิสิตแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ มีการวางแผนการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ และรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนอบอุ่นเป็นกันเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต งานวิจัยในต่างประเทศ

เคาเตอร์ (Couture, 1991) ได้ศึกษาเรื่องความแตกต่างในการรับรู้ปฏิสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลจากแนวความคิดปฏิสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ (Academic interaction) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาพยาบาล และจัดเป็นพื้นฐานสำคัญจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นทั้งในห้องเรียน และในสถานการณ์ทางคลินิก เคาเตอร์ได้ศึกษาถึงรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้จากการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาพยาบาล โดยใช้กรอบแนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลของการศึกษาปฏิสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับโครงสร้าง 3 ประการด้วยกัน ซึ่งสามารถพัฒนาต่อเป็นทฤษฎีได้ มีดังต่อไปนี้

1. การยอมรับความเป็นบุคคล (The Validation of Personhood)
2. การติดต่อสื่อสารด้วยความเป็นมิตร (The Communication of Caring)
3. การสนับสนุนประคับประคอง (The Creation of Mutuality)

พาร์โด (Pardo, 1991) ทำการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาพยาบาล ในสถานการณ์การสอนทางคลินิกโดยใช้กรอบแนวคิดของปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) พาร์โดได้ศึกษาถึงวิธีการต่างๆ ที่อาจารย์ใช้ในสถานการณ์ของการสอน ในคลินิก โดยการวิเคราะห์เนื้อหาวิชา การสัมภาษณ์ และการสังเกต พบว่าปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ในสถานการณ์การสอนในคลินิกเมื่อพิจารณาด้านพฤติกรรมของอาจารย์ พบว่าเกี่ยวข้องกับกิจกรรม 3 ประเภทได้แก่ การสอน การเป็นแบบอย่างที่ดีและการเอาใจใส่

โคแกน (Cogan, 1975 : 135 – 139) ได้ศึกษาค้นคว้าพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์และนิสิต จะทำให้การเรียนของนิสิตดีขึ้น กล่าวคือถ้าอาจารย์และนิสิตมีความสัมพันธ์กันมากเท่าใด นิสิตจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดได้มากเพียงนั้น และลักษณะความสัมพันธ์ของอาจารย์และนิสิตจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนิสิต นิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์ จะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มองเห็นการเรียนเป็นงานประจำ กิจกรรมเป็นงานอดิเรก การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะส่งผลต่อการเรียนของนิสิตในทางที่ดีขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527 : 49) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่ง พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน คือ ความสนใจในวิชาที่เรียน ผู้สอนมีความเป็นกันเอง และวิธีการสอนของอาจารย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลให้นักศึกษาสนใจเรียนมากที่สุด 3 ปัจจัย คือ ผู้สอนเตรียมการสอนอย่างดี มีความเป็นกันเองและกระตือรือร้นในการสอน ส่วนปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่าปัญหาด้านอาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนไม่ดี บรรยายไม่ถูกวิธี ทำให้ชั้นเรียนน่าเบื่อหน่าย

จินตนา มาพวง (2520 : 20) ได้ทำการวิจัย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตที่ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ความเป็นกันเองต่อนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน การให้เกียรติ นิสิต การพยายามส่งเสริมให้นิสิตเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง การยินดีกับนิสิตด้วยความจริงใจ การทำตัวเสมอต้นเสมอปลาย การมีความรู้สึกที่ดีต่อนิสิตตั้งแต่แรกสอน การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การชมและวิจารณ์ผลงานของนิสิตอย่างยุติธรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา

จริยา สังคนิภา (2520 : 95) ได้วิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตที่ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ คือ การให้ความช่วยเหลือนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน ให้ความเป็นกันเองกับนิสิตเสนอมีทัศนคติที่ดีต่อนิสิต ส่งเสริมและยอมรับความคิดเห็นของนิสิต มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต พบว่างานวิจัยที่ศึกษาโดยตรงมีน้อยมาก แต่มีงานวิจัยที่คาดว่าน่าจะนำมาสนับสนุนซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของอาจารย์และนิสิต ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างกันดี ผลที่เกิดขึ้นจะดีด้วย โดยเฉพาะผลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านการคบเพื่อน

ประสบการณ์ด้านการคบเพื่อน หมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือจากการได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน โดยปกติแล้วเพื่อนจะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับประสบการณ์ซึ่งกันและกันจากการพบปะพูดคุย อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้พบเห็นมาหรือได้ร่วมกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วยกันมากับเพื่อนในระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย (สุรพงษ์ ชูเดช. 2534 : 41)

นอกจากนี้เพื่อนยังมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพดังกล่าวของ จินตนา ยูนิพันธ์ (2527 : 61) ที่ว่ากลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะสังคมในสถาบันการศึกษาจะมีการรวมตัวหรือจับกลุ่มกันของนักศึกษา ซึ่งลักษณะของกลุ่มเหล่านี้มีผลต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย สอดคล้องกับคำกล่าวของ นิวคอมบี้ (Newcomb. 1962 : 79)

จากเอกสารที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการคบเพื่อนของนิสิตในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเพื่อนที่ดีจะช่วยให้ นิสิตปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ช่วยฝึกทักษะทางสังคม และทำให้นิสิตมีบุคลิกภาพ ทักษะ และพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านการคบเพื่อน

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮอฟแมน และสมิท (Hoffman and Smith, 1960 : 273 – 291) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหา ผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มซึ่งมีสมาชิกที่มีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกันให้การร่วมมือกันในเรื่องการสร้างสัมพันธภาพส่วนบุคคลมากกว่ากลุ่มซึ่งมีสมาชิกที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน ส่วนพฤติกรรมอย่างอื่นนั้นแม้จะมีความแตกต่างกันอยู่บ้างก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการรวมตัวกันของแต่ละบุคคลในกลุ่มนั้นเกิดขึ้นจากการที่มีบุคลิกภาพบางสิ่งบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน และองค์ประกอบทางภูมิฐานะเดิมมีส่วนอยู่บ้างในการที่จะทำให้บุคคลเลือกเข้ากลุ่มกัน

เลย์แมน (Layman. 1975 : 7210 -A) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาใหม่ที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอกลาโฮมา ผลการศึกษาพบว่าความเป็นเลิศทางวิชาการและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนมากกว่านักศึกษาที่ไม่ตั้งใจเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของนักศึกษาทั้งด้านความเป็นเลิศทางวิชาการและความมีระเบียบวินัย

เฟลด์แมนและนิวคอมบ (Feldman and Newcomb. 1976 : 325 - 230) ศึกษาในเรื่องความสำคัญของเพื่อนพบว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้ นักศึกษามีความมั่นใจและพอใจ ในตนเองยิ่งขึ้น กลุ่มเพื่อนจะตอบสนองความสนใจของนักศึกษาที่ไม่ได้รับการตอบสนองด้านวิชาการ หรือมีความล้มเหลวทางวิชาการมาแล้ว กลุ่มเพื่อนจะช่วยฝึกการเข้าสังคมและ การสร้างสัมพันธ์ส่วนตัว มีผลทำให้นักศึกษาสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ช่วยฝึกทักษะทางสังคม ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่มั่นคง

เมคคิสัน (สุธีตา หงษาชาติ.2539 : 44 - 45 ; อ้างอิงมาจาก Medison. 1985) พบว่าสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีส่วนทำให้นักศึกษามีบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปคือเนื้อหาวิชาที่เรียน อิทธิพลของเพื่อน วัฒนธรรมของนักศึกษา เช่น การแต่งกาย บุคลิกภาพของอาจารย์ผู้สอน

บุปผา การีเวท (2527 : 66 - 69) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมด้านกลุ่มเพื่อน พบว่านักศึกษาส่วนมากจะเลือกคบเพื่อนที่มีรสนิยม ความคิดเห็นและลักษณะนิสัยใจคอที่คล้ายคลึงกัน นักศึกษามีอิสระในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศสูงและคบกันอย่างอิสระ ซึ่งเป็นแนวทางนำไปสู่เพศสัมพันธ์ได้มาก มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่เลือกคบเพื่อนเพศเดียวกันในทำนองชู้สาว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสังคม เมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ นักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสังคมด้านกลุ่มเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่สำหรับนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน จะมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสังคมด้านกลุ่มเพื่อนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

รัตนา ศิริพานิช (2530 : 60) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาไทย ศูนย์รังสิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีปัญหาในการปรับตัวด้านการเรียนการสอนมากที่สุด คือมีการรับรู้ว่ามีการแข่งขันในการเรียน วิตกกังวลมากเกี่ยวกับการเรียน แบ่งเวลาไม่ถูกและรู้สึกว่าตนเองไม่อบอุ่นมั่นคง รองลงมาคือปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน คือรู้สึกว่าตนเองว่าหิวเมื่อขาดเพื่อน รู้สึกเกรงใจเพื่อนเมื่อไปขอความช่วยเหลือ รู้สึกว่าเพื่อนไม่จริงใจต่อกัน

วัชรินทร์ แก้วลา (2531 : 79 - 80) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมสังคมในกลุ่มเพื่อนในทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยนครราชสีมาที่มีต่อสภาพแวดล้อมสังคมในกลุ่มเพื่อน 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะของเพื่อนที่เลือกคบ 2) อุดมคติในการเลือกคู่ครอง 3) กิจกรรมสังคมในกลุ่มเพื่อนที่ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ

ศุภวดี บุญวงศ์ (2539 : 19) พบว่า กลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิต ถ้าหากนิสิตสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน นิสิตจะสามารถรู้บทบาทของตนเกี่ยวกับการปฏิบัติเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ช่วยให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่นตนเอง มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดวงฤดี ช่วยขำ (2540 : 28) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-23 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและจิตใจกำลังเปลี่ยนแปลงและแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ เพื่อสร้างเสริมบุคลิกภาพ ความเชื่อมั่นในตนเอง การที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่เต็มตัวในระยะนี้มีความกระตือรือร้น ยึดมั่นอุดมการณ์รักอิสระ มีความอยากรู้อยากเห็นและอยากทดลอง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับครอบครัวจะลดน้อยลง แต่จะพยายามเข้าหากลุ่มเพื่อนมากขึ้น

อุษา เชาวลิต (2540 : 180) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรีรัษฎา ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวทำนายการเผชิญปัญหาของ นักศึกษาพยาบาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วทั้งภายนอกและภายในประเทศเกี่ยวกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านการคบเพื่อนกับบุคลิกภาพ จะเห็นได้ว่าการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ถ้านิสิตสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ ได้รับการยอมรับจากเพื่อน จะช่วยให้ นิสิตเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นคงเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กลุ่มเพื่อนจะช่วยฝึกการเข้าสังคม ทำให้นิสิตสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ช่วยฝึกทักษะทางสังคม และอาจจะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับนิสิตด้วย

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ

ประสบการณ์ด้านวิชาการ หมายถึง ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาวิชาตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร วิชาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษามีมากมายหลายวิชาในแต่ละวิชาจะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนแตกต่างกันออกไป เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางสังคมกับพัฒนาการทางจิตของนิสิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งความสนใจไปยังประสบการณ์ทางสังคม โดยแบ่งวิชาออกเป็น 2 ประเภทตามประสบการณ์ทางสังคมที่ผู้เรียนจะได้รับ คือ 1) วิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมมาก และ 2) วิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมน้อย วิชาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษามีมากมายหลายวิชา ในแต่ละวิชาจะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนแตกต่างกัน

วิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมมาก เป็นวิชาที่ประกอบด้วยวิชาที่ส่งเสริมความตระหนักเชิงสังคม โดยขยายการรับรู้ของผู้เรียนให้ออกนอกตนเองมีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ รับผิดชอบต่อและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน สามารถพิจารณาเข้าใจความรู้สึกความอยาก ความจำเป็นและความต้องการของผู้อื่น มีการสังเกตและได้ประสบการณ์ทางด้านการขัดแย้งของประโยชน์หลายฝ่ายและการแก้ปัญหาได้ เข้าร่วมในการอภิปรายและการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมและศีลธรรมต่าง ๆ ทั้งของตนเองของกลุ่มและของสังคม ดังนั้นผู้เรียนในวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมมากจึงมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางกว่าผู้เรียนในวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมน้อย อדםและฟิช (Adam and Fitch, 1983) วิจัยนิตติเกือบ 300 คน ในรัฐยูทาห์ จำแนกภาควิชาเรียน 68 สาขา วิชาใน 2 มิติคือ มิติแรกสาขานั้น ๆ เน้นวิชาการและความรู้มากน้อยเพียงใด และอีกมิติหนึ่งคือ เน้นการสร้างความตระหนักทางสังคมและการแก้ปัญหาสังคมมากน้อยเพียงใด วิชาที่เน้นแตกต่างกันจะมีผู้มาเรียนที่มีบุคลิกภาพบางประการต่างกันด้วย สาขาที่เน้นวิชาการมากและประยุกต์ความรู้ไปแก้ปัญหาชุมชนน้อย จะดึงดูดนิสิตที่มีสถานภาพของเอกลักษณ์สูง (กลุ่มแบบปิดทางเอกลักษณ์) ซึ่งหมายถึงการมีความเชื่อถือในสิ่งที่ตนศึกษาได้ตรงมาดีแล้วส่วนสาขาที่เน้นการแก้ปัญหาชุมชนและสังคมดึงดูดนิสิตที่มีพัฒนาการของอีโก้สูง (กลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางเอกลักษณ์) ซึ่งหมายถึงมีความเป็นตัวของตัวเอง มีการวิเคราะห์วิจารณ์ตนเองมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ในสาขาวิชาที่นิสิตได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากอาจารย์ และเพื่อนด้วยตนเองให้มีความตระหนักต่อสังคมจะช่วยพัฒนาผู้เรียนในช่วงอายุนี้นี้ให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีการปรับตัวได้ดี ยอมรับบทบาททางบวกในสังคมและเป็นผู้ที่จะทำประโยชน์มากให้แก่สังคมได้ต่อไป ส่วนในสาขาที่ไม่เน้นความตระหนักต่อสังคมนั้น จะทำให้เกิดบุคลิกภาพถดถอยไปอยู่ในสภาพที่ปรับตัวได้น้อยลงเมื่ออยู่ที่สุดท้ายของการเรียนจากผลวิจัยที่พบ แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เรียนในสาขาวิชาที่เน้นการแก้ปัญหาชุมชนและสังคมมาก และได้รับการส่งเสริมให้มีความตระหนักต่อสังคมสูง เป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีการวิเคราะห์วิจารณ์ตนเองมาก มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีการปรับตัวได้ดียอมรับบทบาททางบวกในสังคม และเป็นผู้ที่จะทำประโยชน์มากให้แก่สังคม ดังนั้นผู้เรียนในวิชาประเภทที่เน้นการแก้ปัญหาบุคคลและสังคมมาก (ให้ประสบการณ์ทางสังคมมาก) และมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนในวิชาการเกิดความตระหนักต่อสังคมสูงน่าจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางจิตดีกว่าผู้ที่เรียนในสาขาวิชาที่ไม่เน้นความตระหนักทางสังคม

ในระดับอุดมศึกษาหลักสูตรการสอนเป็นตัวกำหนดจุดประสงค์ทางการศึกษาของ นิสิตซึ่งต่างจากในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาซึ่งถือว่าหลักสูตรการสอน คือ มวลประสงค์ทั้งหมดที่ทางโรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน ดังนั้นความแตกต่างหรือความคล้ายกัน ของประสงค์ทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงสามารถกำหนดได้จากหลักสูตรการสอน

หลักสูตรการสอนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนานิสิตตัวแปรหนึ่ง (พรชูลี อาชาวอรุณ. 2525 : 249) หลักสูตรในระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 หลักสูตรใหญ่ ๆ (ไพฑูรย์ สินลาร์รัตน์. 2524) คือ 1) หลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป หรือที่บางคนเรียกว่าหลักสูตร วิชาพื้นฐานทั่วไป 2) หลักสูตรวิชาชีพ

หลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไปหรือที่บางคนเรียกว่า หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปนั้นเป็น หลักสูตรที่มีจุดประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรกใช้วิชาพื้นฐานทั่วไปเพื่อประโยชน์ สำหรับการวางพื้นฐานในวิชาการหลัก ๆ โดยเฉพาะทางด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ แม้ทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ก็มีอยู่บ้างที่ให้นิสิตเรียนวิชาในกลุ่มนี้เพื่อ ประโยชน์สำหรับการเรียนต่อในสาขาวิชานั้น ๆ ให้ลึกซึ้งขึ้นต่อไป ประการที่สองใช้วิชาพื้นฐาน ทั่วไปเพื่อประโยชน์ของวิชาพื้นฐานโดยตรง คือมีจุดมุ่งหมายที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่สมบูรณ์ซึ่ง ครอบคลุมคุณลักษณะเด่น 5 ประการคือ วิชาพื้นฐานทั่วไปมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน 1) มีความรู้ กว้างในวิชาการสาขาต่าง ๆ มองเห็นความสำคัญและมองเห็นความสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่อง ประสานกันของสาขาต่าง ๆ มองเห็นความสำคัญและมองเห็นความสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่อง ประสานกันของสาขาวิชาต่าง ๆ 2) ให้ผู้เรียนมีปัญญารู้จักคิดวิเคราะห์เริ่มก้าวหน้ามองเห็นการณ์ ไกลและเป็นตัวของตัวเอง 3) ให้ผู้เรียนรู้จักตนเองเข้าใจสังคม มองเห็นปัญหาในสังคม พร้อมทั้งจะ รับผิดชอบ และแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างเหมาะสม 4) เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประเพณี และความสวยงามทางสุนทรีย์ 5) มีคุณธรรมจริยธรรมสูง

จากความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไปดังกล่าวมา จะเห็นว่าวิชาพื้นฐานทั่วไปน่าจะมี ส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้นิสิตมีพัฒนาการทางจิต ทางบคลิกภาพและทางค่านิยม ซึ่งก็มีการวิจัย พบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นชั้นปีที่ส่วนมากแล้วจะเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไปในปริมาณมากในเทอม ปลายของการศึกษาในชั้นปีที่ 1 นั้นนิสิตมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น (Brower. 1985) ผลการศึกษาที่พบนี้จะน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นถ้ามีกลุ่มนิสิตปีที่ 1 นอกหลักสูตรมาเปรียบเทียบและพบว่า พัฒนาการหลังเรียนต่ำกว่านิสิตปกติในหลักสูตร

ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการศึกษาในระดับปริญญาตรีซึ่ง กำหนดให้หลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกหลักสูตร จะต้องมวิชาพื้นฐานทั่วไปอย่างน้อย 30 หน่วยกิต (ไพฑูรย์ สินลาร์รัตน์ และ ทองอิน วงศ์โสธร. 2526 : 1) ดังนั้นนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาทุกคนจึง ต้องเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไปอย่างน้อย 30 หน่วยกิต ซึ่งผลจากการเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไปน่าจะทำให้ นิสิตมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ถึงแม้งานวิจัยที่กล่าวมาจะไม่ได้ศึกษาอิทธิพลโดยตรงของวิชา

สำหรับระดับปริญญาตรีที่มีเนื้อหาตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2542 (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 : 1-4) ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิจของแต่ละหมวดวิชาดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผลสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิจไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิจ

หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาชีพที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ ในการจัดหมวดวิชาเฉพาะมีลักษณะวิชาเอกเดี่ยว วิชาเอกคู่ หรือวิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิจและวิชาโทมีจำนวนหน่วยกิจไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิจ

หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนวิชาใด ๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด โดยให้มีจำนวนหน่วยกิจรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิจ

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้น หรือเทียบโอนหน่วยกิจวิชาในหมวดศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาเลือกเสรีให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ที่สามารถวัดมาตรฐานได้ เพื่อให้สามารถเทียบโอนหน่วย กิตระหว่างสถาบันได้ในทุกชั้นปี

ส่วนหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไปหรือที่บางคนเรียกว่า หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปนั้น เป็นหลักสูตรที่มีจุดประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรกใช้วิชาพื้นฐานทั่วไปเพื่อประโยชน์สำหรับการวางพื้นฐานในวิชาการหลัก ๆ โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ แม้ทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ก็มีอยู่บ้างที่ให้นักศึกษาเรียนวิชาในกลุ่มนี้ เพื่อประโยชน์สำหรับการเรียนต่อในสาขาวิชานั้นๆ ให้ลึกซึ้งขึ้นต่อไปประการที่สองใช้วิชาพื้นฐานทั่วไป เพื่อประโยชน์ของวิชาพื้นฐานโดยตรง คือมีจุดมุ่งหมายที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่สมบูรณ์ ซึ่งครอบคลุมลักษณะเด่น 5 ประการ คือ วิชาพื้นฐานทั่วไปมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน 1) มีความรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ จากความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไปน่าจะมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้นิสิตมีการพัฒนาการทางจิต ทางบุคลิกภาพ และทางค่านิยม ซึ่งจากผลการวิจัยของบราวเอร์ (Brower. 1985) พบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นชั้นปีที่ส่วนมากแล้วจะเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไปในปริมาณมาก ในเทอมปลายของการศึกษาในชั้นปีที่ 1 นั้น นิสิตมีการพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

จากการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปของนิสิตตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยบังคับให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจัดให้แก่ผู้เรียนต้องเรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ดังนั้น ประสบการณ์ด้านวิชาพื้นฐานทั่วไปที่นิสิตได้รับจึงคล้ายคลึงกัน ที่อาจเป็นตัวกระตุ้นให้นิสิตแต่ละคนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ส่วนวิชาเฉพาะที่นิสิตสนใจเรียน ซึ่งเป็นวิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาชีพ ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ นิสิตแต่ละสาขา จะได้รับประสบการณ์ทางวิชาการเฉพาะด้านแตกต่างจากนิสิตที่เรียนสาขาอื่น ๆ เช่น แพทย์ สถาปนิก ครู นักกฎหมาย นักบัญชี ความแตกต่างของประสบการณ์ทางวิชาการของแต่ละสาขา จะทำให้นิสิตต่างสาขาวิชากันมีบุคลิกภาพและความสนใจต่างกัน ความแตกต่างนี้จะยิ่งมากขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น ตรงกันข้ามกับนิสิตที่เรียนในสาขาเดียวกัน จะมีความเหมือนกันมากขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น (พรชูลี อาชาวำรุง. 2525 : 249)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527 : 28) กล่าวว่า ผลการวิจัยที่ศึกษาสภาพนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับสภาพนักศึกษาในปัจจุบันของ ประเทศไทยคือ

1. นักศึกษาปีที่ 1 รู้สึกสนใจ ตื่นเต้นต่อทุก ๆ สิ่งที่อยู่รอบด้านไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนหรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย นักศึกษาอยากเรียน มีความตั้งใจในการศึกษาและอยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจะสนิทสนมและเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์
2. นักศึกษาปีที่ 2 ไม่ค่อยพอใจครู อาจารย์เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้ง และเป็นปฏิปักษ์ต่อมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น
3. นักศึกษาปีที่ 3 มักสงบเงียบ ชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน ๆ มากกว่า มีความเฉยเมยต่อสังคมมหาวิทยาลัยและต่อการเรียน อาจมีความคิดที่จะมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมพอที่จะเป็นคู่รัก

4. นักศึกษาปีที่ 4 ส่วนมากมักจะยุ่งเกี่ยวกับการหางาน การศึกษาต่อ และความก้าวหน้าในอนาคตมากกว่ากิจกรรมของมหาวิทยาลัย

ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 38-39) กล่าวถึงลักษณะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยจำแนกตามชั้นปีเช่นเดียวกัน คือ

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อความมุ่งหวัง ดังนี้

1.1 ความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจการศึกษาหาความรู้ความคิดต่าง ๆ

1.2 ต้องการเข้าใจตนเอง (Self Understanding) เข้าใจปัญหาของสังคม รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน

1.3 แสวงหาฐานะส่วนตัว

1.4 มีความเป็นมิตร ผูกพันกับเพื่อน และชอบอยู่ในกลุ่ม

1.5 มีมนุษยธรรม สุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้นเคยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความรู้สึกกระตือรือร้นระหว่างความกลัวและความตื่นเต้น จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 2 นักศึกษาส่วนมากมักจะเกิดความไม่พอใจมหาวิทยาลัย แต่ในบางกรณีก็เพียงแต่จะมีความเบื่อและรู้สึกเฉย ๆ ไม่ยินดียื่นร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะพวกนี้ถูกทอดทิ้ง และไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งเกิดความรู้สึกมาเองว่าตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นลักษณะภายนอกของนักศึกษาเหล่านี้คือ การริเริ่มสร้างเสริมความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น (Peer Culture)

3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เนื่องจากเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มาแต่เดิม นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นลักษณะเฉพาะที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยกันเอง จะมีความคิดเห็นแตกแยกออกไปน้อยมาก กล่าวคือมีความคิดไปแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่มีค่านิยมคล้ายคลึงกันและทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ลักษณะที่คล้ายกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง

4. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษามีแนวโน้มที่จะละความสนใจไปจากมหาวิทยาลัย จะไม่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนักศึกษารวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนักศึกษาด้วยตนเอง โดยส่วนมากแล้วจะสนใจกับเรื่องส่วนตัวเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรีไปแล้ว

สำหรับข้อสังเกตที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 นั้น จะพบว่าเป็นได้ทั้งมิตรและศัตรูต่อกัน ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 นั้น มักจะเป็นเพื่อนฝูงกันก็ต่อเมื่อเรียนวิชาที่เหมือน ๆ กัน และอยู่ในชั้นเดียวกันเท่านั้น แต่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ส่วนมากต่างคนต่างอยู่ และไม่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อกัน

และพบผลการวิจัยที่ว่านิสิตต่างสาขาวิชาที่มีจิตลักษณะและค่านิยมต่างกัน ได้แก่ การวิจัยของคาซันสและเมอร์ริสัน (สุรพงษ์ ชูเดช. 2534 : 24) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบ จิตลักษณะ และค่านิยมด้านการทำงานของนิสิตที่เรียนด้านวิทยาศาสตร์และด้านศิลปศาสตร์ ผลการศึกษา พบว่านิสิตทั้งสองสาขาวิชาที่มีจิตลักษณะหลายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่นิสิตด้านศิลปศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยในด้านความคิดเกี่ยวกับตน ด้านความงามสูงกว่านิสิตด้านวิทยาศาสตร์ ส่วนนิสิตด้านวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยด้านความเป็นชายและหญิงสูงกว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์ เมื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบด้านความหมายและคุณค่าของงานระหว่างนิสิตที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์กับด้านศิลปศาสตร์ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 4 ด้าน จากทั้งหมด 14 ด้าน ชมิดท์ (Schmidt. 1985) วัดระดับเหตุผลเชิงสติปัญญาของนิสิตจากวิทยาลัยทางด้านศิลปศาสตร์ และนิสิตจากวิทยาลัยทางด้านเทคโนโลยี ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้นของทั้ง 2 มหาวิทยาลัยมีระดับเหตุผลเชิงสติปัญญาสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระดับเหตุผลเชิงสติปัญญาของนิสิตทั้งสองกลุ่มพบว่า นิสิตด้านศิลปศาสตร์มีระดับเหตุผลเชิงสติปัญญาสูงกว่านิสิตด้านเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาพบว่านิสิตด้านวิศวกรรมศาสตร์มีลักษณะเผด็จการมากกว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์ แต่มีลักษณะเสรีนิยมน้อยกว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์ (Loevinge and others. 1985 : 948 ; citing Feldman and Newcomb. 1969 b)

นอกจากนี้นักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีอายุตั้งแต่ 17-22 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่บุคคลในวัยนี้มักจะมีอารมณ์อ่อนไหว ในขณะที่เดียวกันก็จะมีภาวะเครียดหรืออึดอัด อยากเห็นอยากทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดคำนึงค่อนข้างเพื่อฝัน และพร้อมที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่ตนเชื่อถือ ในทางจิตวิทยานี้เป็นวัยที่นักศึกษากำลังแสวงหาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีสติปัญญาสูงกว่านักศึกษาทั่วไป การปฏิบัติตัวของนักศึกษาเหล่านี้ จึงมีลักษณะพิเศษ ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบมหาวิทยาลัย รวมทั้งประเพณีของสังคม การที่มหาวิทยาลัยจะหวังให้นักศึกษาคอยฟังแต่คำสั่งจากผู้ใหญ่ หรือจะให้นักศึกษารู้จักยับยั้งชั่งใจคิดเช่นผู้ใหญ่ นั้นย่อมเป็นไปได้ การปฏิบัติของมหาวิทยาลัยจะต้องสร้างความพอดีกับสภาวะทางจิตใจของนักศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ได้พัฒนาอารมณ์และบุคลิกภาพของตนอย่างสมบูรณ์ (ทองเรียน อมรรักษ์กุล : 2525-34)

จะเห็นได้ว่าลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยนั้น ได้รวมเอาลักษณะของวัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และลักษณะเฉพาะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเข้าไว้ด้วยกัน และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น พอจะสรุปได้ว่า นักศึกษาในแต่ละชั้นปีมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ด้วยนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาต่างกันจะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งในด้านความรู้สึกรู้สึกคิดและพฤติกรรมที่แสดงออก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม การเข้ากลุ่มเพื่อน เป็นต้น โดยได้รับอิทธิพลจากอาจารย์รุ่นพี่ และเพื่อน ๆ เป็นผู้ที่ทำให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบุคลิกภาพ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบุคลิกภาพ

อัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม (2530 : 10) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึงขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งบ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่นจากการสังเกตหรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้ โรงเรียนต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและช่วงเวลาในการประเมินอันยาวนาน หรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไปจะพบว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไปมักอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน เนื่องจากให้ผลที่เชื่อถือได้มากกว่า อย่างน้อยก่อนการประเมินผล การเรียนของนักเรียนครูจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลาย ๆ ด้านย่อมดีกว่าการแสดงขนาดความล้มเหลวหรือความสำเร็จทางการเรียน จากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป ๆ เพียงครั้งเดียว ส่วน ริงเนสส์ (Ringness. 1968 : 131) กล่าวว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ช่วยตัวเองได้เมื่อเผชิญกับภาวะความตึงเครียดในที่สุดสามารถปรับตัวได้และมีสุขภาพจิตดี ส่วนคนที่ไม่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความวิตกกังวล ปล่อย และมุ้งร้ายต่อผู้อื่น ซึ่งถ้ามีความวิตกกังวลมาก ๆ จะทำให้คนนั้นมีสุขภาพจิตไม่ดี ในทำนองเดียวกัน มอริสตันและแมคอินไทร์ (Morrison and Mcintyre 1986 : 25 – 26) ได้กล่าวถึงผู้เรียนระดับอุดมศึกษาว่า ลักษณะบุคลิกภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง เพราะลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้นก่อตัวจากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน นักศึกษาเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาด้วยความบริสุทธิ์ที่ต้นตอกระตือรือร้นและมีอุดมคติสูง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำนองเดียวกับลอเรนน์ (Lorraine 1967 : 157) กล่าวว่าลักษณะบุคลิกภาพมีความสำคัญทางการศึกษา เพราะผู้ที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษามักมาจากการมีลักษณะบุคลิกภาพที่ดี ส่วนผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการศึกษามักเนื่องจากการมีลักษณะบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม

จะเห็นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป แต่ที่มักนิยมใช้กันทั่วไปมักอยู่ในรูปของเกรดเฉลี่ย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเกรดเฉลี่ยมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบุคลิกภาพ

งานวิจัยในต่างประเทศ

เทเลอร์ (Ringness. 1968 : 140 ; citing Taylor. 1961) พบว่า คนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีการปรับตัวทางด้านอารมณ์ให้เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

วิทลา (Whitla. 1969 : 92-93) ได้สรุปผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบุคลิกภาพดังนี้ นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ถ้านักเรียนควบคุมตนเองได้ มีความวิตกกังวลต่ำ ชอบความเป็นอิสระ ชอบเข้าสังคมและอารมณ์มั่นคง

รัสเซล (Russell. 1971 : 137-143) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูแอฟริกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัยจำนวน 69 คน ใช้แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของแคทเทล (Cattell Form C) เป็นเครื่องมือในการศึกษา ผลปรากฏว่า องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ บุคลิกภาพด้านการชอบเข้าสังคม อารมณ์มั่นคง การถือตนเองเป็นใหญ่

งานวิจัยในประเทศ

ลัดดา แพทย์จรัส (2516 : 176-181) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษากับนักเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตวิทยาลัยการศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านสติปัญญาสูงกว่านิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและความเกรงใจสูงกว่านักเรียนนายร้อยตำรวจ ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจมีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคมสูงกว่านิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา

วิญญา วิศาลาภรณ์ (2522 : 95) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของบุคลิกภาพกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก จำนวน 436 คน ที่เรียนวิชาเอกต่าง ๆ 9 วิชาเอก โดยใช้แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ ทั้ง 16 ด้านของแคทเทล (Cattell) Form B ผลการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางบวก คือ บุคลิกภาพด้านอารมณ์ผ่อนคลาย ชอบออกสังคม อารมณ์มั่นคงและกล้าเข้าสังคม

อรพิน หงวนศิริ (2533 : 87-91) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโปรแกรมวิทย์-คณิต จำนวน 569 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบวัดคุณลักษณะของบุคลิกภาพ นักวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 7 คุณลักษณะ คือ ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ความรับผิดชอบ ความอยากรู้อยากเห็น ความมีวินัยในตนเอง ความขยันหมั่นเพียร ความเชื่อมั่นในตนเอง และความใจกว้าง ผลการศึกษาพบว่าแบบทดสอบวัด

วรรณะ แก้วมณีเอี่ยม (2536 : 108) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพด้านธุรกิจ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสายวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เขตกรุงเทพมหานครจำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบทดสอบวัดคุณลักษณะบุคลิกภาพด้านธุรกิจประกอบด้วย 9 คุณลักษณะคือ ความกระตือรือร้น การมองโลกในแง่ดี ความคิดริเริ่ม ความกล้าเสี่ยง การชอบกีฬา การเข้าสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสนุกสนาน ความพยายาม ผลการศึกษาพบว่า แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านการมองโลกในแง่ดีสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาขาวิชาการบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณลักษณะด้านการชอบกีฬาสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาขาวิชาทางการบัญชีในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบุคลิกภาพ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความมั่นคง ชอบออกสังคม มีความริเริ่ม มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเอง มีความขยันหมั่นเพียร ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นิสิตชายหญิงระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตชายหญิงระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวนชั้นปีละ 300 คน รวมทั้งสิ้น 1,200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออก 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านการคบเพื่อน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเป็นแบบกรอกข้อความลงในช่องว่างและขีดเครื่องหมาย $\sqrt$ ลงในช่องว่างหน้าข้อความ ดังตัวอย่าง

เพศ .....ชาย .....หญิง

อายุ ..... ปี

เกรดเฉลี่ย.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด ใช้มาตรวัดเหมือนกัน

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต จำนวน 20 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนชั้นปีละ 30 คน รวม 120 คน ได้รับคืนมาจำนวน 102 คน

2.4 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยนำแบบสอบถามจากข้อ 2.3 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุด เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้สถิติ t-test และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 18 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.35 – 9.72

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 2.4 มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 : 132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8726

ตัวอย่างแบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต

ข้อความ	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
0.อาจารย์ยกย่องชมเชยนักเรียน	√				

เกณฑ์การให้คะแนน

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านการคบเพื่อน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 3.1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อน
- 3.2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการคบเพื่อนให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ บ่อยที่สุด บ่อย ปานกลาง บางครั้ง ไม่เคยเลย
- 3.3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการคบเพื่อนจากข้อ 3.2 ไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิต กลุ่มเดียวกันกับตอนที่ 2
- 3.4. หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยนำแบบสอบถามจากข้อ 2.3 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงต่ำสุด เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้สถิติ t – test และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 35 ข้อ มีค่าที่อยู่ระหว่าง 2.13 – 8.36
- 3.5. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 3.4 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทีวีรัตน์, 2531 : 132 – 133) เท่ากับ 8.264

ตัวอย่างแบบสอบถามการคบเพื่อน

ข้อความ	บ่อยที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
0 เพื่อนให้น้องช่วยทบทวนบทเรียนให้ข้าพเจ้าก่อนสอบ	√				

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนนดังนี้

บ่อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
บ่อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
บางครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนนตรงข้าม

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามของ นลินี ธรรมอำนวยสุข (2541)

4.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 35 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ จริ่งที่สุด จริ่ง จริ่งบ้างไม่จริ่งบ้าง จริ่งน้อย และไม่จริ่งเลย

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามบุคลิกภาพจากข้อ 4.2 ไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตกลุ่มเดียวกันกับตอนที่ 2

4.4 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยนำแบบสอบถามจากข้อ 4.3 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ แล้วนำคะแนนที่ได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุดเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้สถิติ t - test และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 30 ข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 2.16 – 6.69

4.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 4.4 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 : 132-133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8579

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อความ	จริ่งที่สุด	จริ่ง	จริ่งบ้าง ไม่จริ่ง บ้าง	จริ่งน้อย	ไม่จริ่ง เลย
0 ข้าพเจ้าทำงานอย่างกระตือรือร้น เพื่อให้งานออกมาดีที่สุด					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ ให้คะแนนดังนี้

จริ่งที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริ่ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริ่งบ้างไม่จริ่งบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริ่งน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่จริ่งเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ บี ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้างไม่จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำจดหมายถึงคณบดีทุกคณะเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1-4 ชั้นปีละ 300 คน รวมทั้งสิ้น 1,200 คน ด้วยตนเอง ได้รับแจ้งแบบสอบถามคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 1,020 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 (รายละเอียดอยู่ในตาราง 1)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences Version)

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบง่าย

(Pearson's Product Moment Correlation) ของตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตและการคบเพื่อนกับบุคลิกภาพและทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi - Square test) ระหว่างตัวแปรด้านวิชาการกับบุคลิกภาพ

3. วิเคราะห์ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมเพิ่มเติมโดยใช้สถิติค่าที่ t -test และสถิติค่าเอฟ (One - Way ANOVA) ในกรณีที่ค่าเอฟมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้สถิติเชฟเฟ (Scheffe ')

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในการนำเสนอข้อมูลจากการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลของตัวแปรที่เกี่ยวข้องและการทดสอบสมมติฐานทางการวิจัย

ซึ่งก่อนที่จะนำเสนอถึงรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลจากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจะขอกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแทนความหมายต่าง ๆ สำหรับการอธิบายดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง
%	แทน	ค่าคะแนนเป็นร้อยละ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที่ t -test
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F - test)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 การนำเสนอลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการนำเสนอทั้งตัวแปรที่เป็นลักษณะทางชีวสังคมและตัวแปรอื่น ๆ ที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ปริมาณค่าใช้จ่ายของนิสิตในแต่ละเดือน และลักษณะการพักอาศัยในขณะที่ศึกษา ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ปริมาณค่าใช้จ่ายของนิสิตในแต่ละเดือน และลักษณะการพักอาศัยในขณะที่ศึกษา

ตัวแปร	ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	330	32.4
	หญิง	690	67.6
อายุ	18 ปี หรือน้อยกว่า	223	21.8
	19 ปี	258	25.3
	20 ปี	259	25.4
	21 ปี หรือมากกว่า	280	27.5
ชั้นปีที่ศึกษา	ชั้นปีที่ 1	281	27.5
	ชั้นปีที่ 2	288	28.2
	ชั้นปีที่ 3	247	24.3
	ชั้นปีที่ 4	204	20.0
คณะที่ศึกษา	คณะวิทยาศาสตร์	203	19.9
	คณะศิลปกรรมศาสตร์	119	11.7
	คณะศึกษาศาสตร์	146	14.3
	คณะมนุษยศาสตร์	147	14.4
	คณะสหเวชศาสตร์	96	9.4
	คณะสังคมศาสตร์	188	18.4
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คณะวิศวกรรมศาสตร์	121	11.9
	ระดับต่ำ (เกรดเฉลี่ยสะสม 2.00 ลงมา)	217	21.3
	ระดับปานกลาง (เกรดเฉลี่ยสะสม 2.01 – 2.50)	550	53.9
	ระดับสูง (เกรดเฉลี่ยสะสม 2.51 ขึ้นไป)	253	24.8
ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา	ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	349	34.2
	สูงกว่าประถมศึกษาแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	372	36.5
	ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	299	29.3
ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา	ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	474	46.5
	สูงกว่าประถมศึกษาแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	301	29.5
	ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	245	24.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	6,000 บาท หรือน้อยกว่า	104	10.2
	6,001 – 12,000 บาท	205	20.1
	12,001 – 20,000 บาท	225	22.1
	20,001 บาท ขึ้นไป	486	47.6
ค่าใช้จ่ายของนิสิตใน แต่ละเดือน	2,400 บาท หรือน้อยกว่า	148	14.5
	2,401 – 3,000 บาท	328	32.2
	3,001 – 4,000 บาท	255	25.0
	4,001 บาท ขึ้นไป	289	28.3
ลักษณะการพักอาศัยใน ขณะที่ศึกษา	พักอยู่กับครอบครัว	526	51.6
	พักอยู่กับผู้อื่น (ญาติ เพื่อน หรือหอพัก)	494	48.4

จากตาราง 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นนิสิตเพศหญิงมากกว่าเพศชายโดยเป็นนิสิตหญิง 690 คน (ร้อยละ 67.6) เป็นนิสิตชาย 330 คน (ร้อยละ 32.4) นิสิตส่วนใหญ่จะมีอายุที่ใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มที่มีอายุ 21 ปีหรือมากกว่า มีจำนวนมากที่สุด คือ 280 คน (ร้อยละ 27.5) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 20 ปีและ 19 ปี (ร้อยละ 25.4 และ 25.3 ตามลำดับ) โดยในกลุ่มนิสิตจะเป็นนิสิตที่เรียนอยู่ในชั้นปี 2 มากที่สุด คือ 288 คน (ร้อยละ 28.2) รองลงมาคือนิสิตในชั้นปี 1 และปี 3 (27.5 และ 24.2 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาตามคณะที่นิสิตศึกษาพบว่าเป็นนิสิตที่มาจากคณะวิทยาศาสตร์มากที่สุด คือมีจำนวน 203 คน (ร้อยละ 19.9) รองลงมาคือคณะสังคมศาสตร์ มีจำนวน 188 คน (ร้อยละ 18.4) กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จะเป็นนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง (เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.01 – 2.50) มากที่สุด จำนวน 550 คน (ร้อยละ 53.9) รองลงมาคือ ระดับสูง (เกรดเฉลี่ยสะสม 2.51 ขึ้นไป) จำนวน 253 คน (ร้อยละ 24.8) เมื่อแบ่งตามระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาพบว่า บิดาของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะมีระดับการศึกษาในระดับสูงกว่าประถมแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 372 คน (ร้อยละ 36.5) รองลงมาคือระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าจำนวน 349 คน (ร้อยละ 34.2) ส่วนระดับการศึกษาสูงสุดของมารดาพบว่า มารดาของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะมีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามากที่สุดจำนวน 474 คน (ร้อยละ 46.5) รองลงมาคือระดับสูงกว่าประถมแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 301 คน (ร้อยละ 29.5)

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน พบว่า ครอบครัวของนิสิตจะมีรายได้ค่อนข้างสูง กล่าวคือมีรายได้มากกว่า 20,001 บาทต่อเดือนขึ้นไปมากที่สุดคือ 486 คน (ร้อยละ 47.6) รองลงมาคือรายได้อยู่ระหว่าง 12,001 – 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 225 คน (ร้อยละ 22.1)

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามปริมาณค่าใช้จ่ายของนิสิตในแต่ละเดือน พบว่านิสิตส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่ระหว่าง 2,401 – 3,000 บาท มากที่สุดคือ 328 คน (ร้อยละ 32.20) รองลงมาคือ 4,001 บาทขึ้นไป จำนวน 289 คน (ร้อยละ 28.3) และเมื่อจำแนกตามลักษณะผู้อื่น การพักอาศัยในขณะที่ศึกษา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่กับครอบครัวมากกว่าพักอยู่กับผู้อื่น (ญาติ เพื่อนหรือหอพัก) โดยพบว่านิสิตพักอยู่กับครอบครัว จำนวน 526 คน (ร้อยละ 51.60) รองลงมาพักอยู่กับผู้อื่น (ญาติ เพื่อนหรือหอพัก) จำนวน 494 คน (ร้อยละ 48.40)

ตอนที่ 2 นำเสนอข้อมูลในส่วนที่เป็นข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาโดยใช้แบบวัดซึ่งจะมีตัวแปรเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต โดยจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ที่เคยสอนหรือกำลังสอน ตัวแปรเรื่องการคบเพื่อนของนิสิต โดยจะเป็นการสอบถามถึงลักษณะของการคบเพื่อน การทำกิจกรรมและการพบปะเพื่อน ๆ ของนิสิตในมหาวิทยาลัย และตัวแปรเรื่องบุคลิกภาพของนิสิต ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต การคบเพื่อนของนิสิตและบุคลิกภาพของนิสิต

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต	3.51	0.56	มาก
การคบเพื่อนของนิสิต	3.06	0.36	ปานกลาง
บุคลิกภาพของนิสิต	3.43	0.33	ปานกลาง

จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ตัวแปรเรื่องการคบเพื่อนของนิสิต และตัวแปรเรื่องบุคลิกภาพของนิสิตพบว่า ตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.51 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ส่วนลักษณะการคบเพื่อนของนิสิตพบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 อยู่ในระดับปานกลางและบุคลิกภาพของนิสิต พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

ตอนที่ 3 เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต ด้านการคบเพื่อน ด้านวิชาการมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของนิสิต ดังตาราง 3 และ 4

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของนิสิตกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต และการคบเพื่อนของนิสิต

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
	บุคลิกภาพของนิสิต
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต	0.13**
การคบเพื่อนของนิสิต	0.10**

** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 3 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของนิสิตกับตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต และการคบเพื่อนของนิสิต นั้นพบว่า ตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต และการคบเพื่อนของนิสิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการกับบุคลิกภาพของนิสิต

ตัวแปร	ค่าไคสแควร์ (X^2)
	บุคลิกภาพของนิสิต
ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ	158.31*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมกับบุคลิกภาพของนิสิตเพิ่มเติมได้แก่ เพศ อายุ คณะที่ศึกษา ลักษณะการพักอาศัยในขณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์

การศึกษาส่วนนี้จะเป็นการอธิบายถึงบุคลิกภาพของนิสิตตามการรายงานของนิสิตเองว่าจะมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างไร เมื่อทำการเปรียบเทียบตามลักษณะ เพศ อายุ คณะที่ศึกษา ลักษณะการพักอาศัยในขณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดาและรายได้ของครอบครัวต่อเดือน โดยการใช้การวิเคราะห์สถิติ 2 อย่างคือการทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) ซึ่งเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจะใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบ รายคู่แบบเชฟเฟ (Scheffe ')

ตาราง 5 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตามเพศ และลักษณะการพักอาศัยในขณะที่ศึกษา

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S.D.	t
เพศ				
ชาย	329	3.41	0.34	1.06
หญิง	690	3.43	0.33	
ลักษณะการพักอาศัยในขณะที่ศึกษา				
พักอยู่กับครอบครัว	525	3.40	0.32	2.14*
พักอยู่กับผู้อื่น (ญาติ เพื่อนหรือหอพัก)	494	3.45	0.33	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่ากลุ่มนิสิตชายและกลุ่มนิสิตหญิงมีบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน และพบว่านิสิตหญิงมีคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพสูงกว่ากลุ่มนิสิตชายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยนิสิตหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ส่วนนิสิตชายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41

และเมื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตตามลักษณะการพักอาศัยในขณะที่ศึกษาพบว่ากลุ่มนิสิตที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัวและกลุ่มนิสิตที่พักอยู่กับผู้อื่น (ญาติ เพื่อนหรือหอพัก) มีบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านิสิตกลุ่มที่พักอยู่กับครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพสูงกว่ากลุ่มนิสิตที่พักอยู่กับผู้อื่น (ญาติ เพื่อนหรือหอพัก) โดยกลุ่มนิสิตที่พักอยู่กับผู้อื่น (ญาติ เพื่อนหรือหอพัก) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45 ในขณะที่กลุ่มนิสิตที่พักอยู่กับครอบครัวมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.40

ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตาม อายุ คณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	0.11	3	0.03	0.35
	ภายในกลุ่ม	110.63	1015	0.11	
	รวม	110.74	1018		
คณะที่ศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.93	6	0.32	2.99**
	ภายในกลุ่ม	108.81	1012	0.11	
	รวม	110.74	1018		
ชั้นปีที่ศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.04	3	0.35	3.20**
	ภายในกลุ่ม	109.70	1015	0.11	
	รวม	110.74	1018		
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.14	2	0.60	5.28**
	ภายในกลุ่ม	109.6	1016	0.11	
	รวม	110.74	1018		
ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา	ระหว่างกลุ่ม	0.15	2	0.76	0.70
	ภายในกลุ่ม	110.59	1016	0.11	
	รวม	110.74	1018		
ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา	ระหว่างกลุ่ม	0.75	2	0.38	3.48**
	ภายในกลุ่ม	109.99	1016	0.11	
	รวม	110.74	1018		
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	0.23	3	0.76	0.70
	ภายในกลุ่ม	110.51	1015	0.11	
	รวม	110.74	1018		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่านิสิตที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา และรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่างกันมีบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตที่มีคณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาสูงสุดของมารดาต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe') ดังตาราง 7 - 10

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตามคณะที่ศึกษาเป็นรายคู่

คณะที่ศึกษา	$\bar{X}$	ศึกษา ศาสตร์	สังคม ศาสตร์	วิศวกรรม ศาสตร์	ศิลปกรรม ศาสตร์	มนุษย ศาสตร์	วิทยา ศาสตร์	สหเวช ศาสตร์
		3.39	3.39	3.39	3.42	3.43	3.45	3.54
ศึกษาศาสตร์	3.39	--	0.00	0.00	0.03	0.04	0.06	0.15*
สังคมศาสตร์	3.39		--	0.00	0.03	0.04	0.06	0.15*
วิศวกรรมศาสตร์	3.39			--	0.03	0.04	0.06	0.15*
ศิลปกรรมศาสตร์	3.42				--	0.01	0.03	0.12
มนุษยศาสตร์	3.43					--	0.02	0.11
วิทยาศาสตร์	3.45						--	0.09
สหเวชศาสตร์	3.54							--

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่านิสิตคณะสหเวชศาสตร์มีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตคณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตามตัวแปรชั้นปีที่ศึกษาเป็นรายคู่

ชั้นปีที่ศึกษา	$\bar{X}$	ปีที่ 3	ปีที่ 2	ปีที่ 1	ปีที่ 4
		3.38	3.43	3.44	3.45
ปีที่ 3	3.38	--	0.05	0.06	0.09*
ปีที่ 2	3.43		--	0.01	0.04
ปีที่ 1	3.44			--	0.03
ปีที่ 4	3.45				--

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดของมารดาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษาสูงสุด ของมารดา	$\bar{X}$	ระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า	สูงกว่าประถมแต่ต่ำ กว่าปริญญาตรี	ระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า
		3.38	3.42	3.45
ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	3.38	--	0.04	0.07*
สูงกว่าประถมแต่ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.43		--	0.03
ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.45			--

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า นิสิตที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีบุคลิกภาพดีกว่า นิสิตที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายคู่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	$\bar{X}$	ปานกลาง	ต่ำ	สูง
		3.40	3.41	3.48
ระดับปานกลาง(ตั้งแต่ 2.01- 2.50)	3.40	--	3.01	0.08*
ระดับต่ำ (2.00 ลงมา)	3.41		--	0.07*
ระดับสูง (2.51 ขึ้นไป)	3.48			--

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ด้านการคบเพื่อนและด้านวิชาการ กับบุคลิกภาพของนิสิต
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตจำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนิสิต คณะที่ศึกษา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว สถานที่พักอาศัยขณะที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นิสิตชายหญิงระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตชายหญิง ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวนชั้นปีละ 300 คน รวมทั้งสิ้น 1,200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านการคบเพื่อน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บด้วยตนเอง โดยขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากคณาบดีทุกคณะ เพื่อเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 – 4 จำนวนชั้นปีละ 300 คน รวม 1,200 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 1,020 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science)

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ จำนวนค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบง่าย (Pearson's Product Moment Correlation) ของตัวแปรการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต และการคบเพื่อนกับบุคลิกภาพและทดสอบ ค่าไคสแควร์ (Chi – square test) ระหว่างตัวแปรด้านวิชาการกับบุคลิกภาพ
3. การวิเคราะห์ตัวแปรลักษณะด้านชีวสังคมเพิ่มเติม โดยใช้ t – test และ F – test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นนิสิตเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 21 ปีหรือมากกว่าเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 และมาจากคณะวิทยาศาสตร์มากที่สุด ส่วนค่าใช้จ่ายของนิสิตในแต่ละเดือนอยู่ระหว่าง 2,401-3,000 บาท นอกจากนี้นิสิตส่วนใหญ่จะพักอยู่กับครอบครัว

ส่วนลักษณะของครอบครัวนิสิตพบว่า มีระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาส่วนใหญ่สูงกว่าประถมศึกษาแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนระดับการศึกษาสูงสุดของมารดาส่วนใหญ่คือระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า เมื่อพิจารณารายได้ของครอบครัวมีรายได้มากกว่า 20,001 บาทต่อเดือน

1.2 เมื่อพิจารณาตัวแปร ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ด้านการคบเพื่อนของนิสิต ด้านวิชาการ และบุคลิกภาพนิสิต พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการคบเพื่อนของนิสิตและด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. การทดสอบสมมติฐาน

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยทั้ง 3 ด้านคือ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตด้านการคบเพื่อนและด้านวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลักษณะทางชีวภาพสังคมกับบุคลิกภาพของนิสิต โดยพบผลการวิจัยที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรสถานที่พักอาศัย คณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา

คณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการศึกษาสูงสุดของมารดาพบว่า

1.1 นิสิตคณะสหเวชศาสตร์มีบุคลิกภาพดีกว่าคณะศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนคณะอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

1.2 นิสิตชั้นปีที่ 4 มีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีอื่น ๆ

1.3 นิสิตที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีบุคลิกภาพดีกว่าระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและระดับการศึกษาอื่น ๆ

1.4 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปานกลางและต่ำ

ส่วนตัวแปรที่ไม่พบความแตกต่างคือ ตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาและรายได้ของครอบครัวต่อเดือน

อภิปรายผล

1. ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมี 3 ด้านคือ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ด้านการคบเพื่อน และด้านวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลิกภาพของบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นจากผลรวมของพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตนั้นถือเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคลให้แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ (Hurlock. 1978 ; กาญจนา คำสุวรรณ. 2524) โดยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตนั้นเป็นการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดทางสังคมระหว่างอาจารย์กับนิสิต ซึ่งสามารถแสดงออกได้โดยการใช้คำพูดหรือไม่ก็ได้ และเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเจริญเติบโต การเรียนรู้และพัฒนาในด้านบุคลิกภาพและสมรรถนะทางวิชาชีพ (สรวาลิ เรื่องพิเศษ. 2537 ; Osman-1987 ; Saylor. 1987)

นอกจากนี้ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ยังมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีผลต่อทัศนคติ มีผลต่อประสิทธิภาพในการสอนเพิ่มขึ้นด้วย (ประดิษฐ์ อุปรมย์. 2523 ; วิจิตร ศรีสอาน,2528) โดยมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตที่สำคัญคือ ความสัมพันธ์ที่ีระหว่างอาจารย์และนิสิต จะเป็นพื้นฐานอันสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนและผลการเรียนที่ดีขึ้นเนื่องจากการเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์จะมาส่งผลต่อบุคลิกภาพที่ดีของนิสิตได้ (Couture.1991;Pardo.1991;Cogan.1975; จินตนา มาพวง 2520; จริยา สังคณิกา.2520) แต่ถ้าสัมพันธ์ภาพระหว่างอาจารย์และนิสิตไม่ดี เช่น เกิดการโต้เถียงกันอยู่เสมอ อาจารย์อาจใช้อำนาจมากเกินไป อาจารย์มีทัศนคติไม่ดีต่อผู้เรียนและนิสิตถูกอาจารย์ทำโทษเสมอ จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ นิสิตออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษา (อรนุช ปุณยกนก. 2526)

ซึ่งจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของนิสิต

1.2 ด้านการคบเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ เนื่องจากสังคมในสถาบันการศึกษาที่ศึกษา ยังเป็นสังคมที่มีบุคคลที่อยู่ในวัยที่มีความต้องการทางสังคมต้องการเพื่อนสนิท ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับครอบครัวมีลดลง มีกลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทต่อนิสิตมากขึ้น ทั้งในด้านทัศนคติ ทักษะ สถิติปัญญา ความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพของนิสิต (จินตนา ยูนิพันธ์. 2527; Newcomb.1962) ซึ่งสอดคล้องกับธีระ นทีวุฒิกุล (2521 : 40) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ในหมู่นิสิตนักศึกษาและประสบการณ์ต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เป็นภาวะแวดล้อมที่เสริมสร้างและทำให้นิสิต นักศึกษามีบุคลิกภาพ ทัศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ทั้งพวกที่เป็นกลุ่มที่เก็บตัว กลุ่มที่เป็นกลาง และกลุ่มก้าวหน้า นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงการคบเพื่อน ได้แก่ งานวิจัยของเฟลด์แมนและนิวคอมบ (Feldman and Newcomb. 1976) ที่พบว่ากลุ่มเพื่อนจะช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น กลุ่มเพื่อนจะตอบสนองความสนใจของนักศึกษาและยังจะช่วยฝึกการเข้าสังคมและสร้างสัมพันธ์ส่วนตัวมีผลทำให้นักศึกษาปริญญาตรีปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ช่วยฝึกทักษะทางสังคม ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับแมคคิสสัน (ลูฐิตา หงษาชาติ. 2539 : 44-45) ที่กล่าวว่าสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยในส่วนของเนื้อหาวิชาที่เรียน อิทธิพลของเพื่อน วัฒนธรรมของนักศึกษา มีส่วนทำให้นักศึกษามีบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งงานวิจัยของ อุษา เชาวลิต (2540) ที่พบว่า ตัวแปรด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวทำนายการเผชิญปัญหาของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

1.3 ด้านวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความรู้ด้านวิชาการที่ได้จากมหาวิทยาลัยนั้นมีมากมายหลายวิชาซึ่งในแต่ละวิชาล้วนให้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ แก่ผู้เรียนแตกต่างกันออกไป ทั้งในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมีความเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น สามารถนำความรู้ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี ส่วนหมวดวิชาเฉพาะนั้นก็มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติงานได้ ส่วนหมวดวิชาเลือกเสริมมุ่งให้ผู้เรียนเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยจากจุดมุ่งหมายของวิชาในหมวดต่าง ๆ ล้วนมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้นิสิตมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบราวเออร์ (Brower. 1985) ที่พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 ซึ่งจะเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไปในปริมาณมากนั้นจะมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ พรชูลี อาชาอรุณ (2525) ยังพบว่า ประสบการณ์ด้านวิชาพื้นฐานทั่วไป ที่นิสิตได้รับมีความคล้ายคลึงกัน น่าจะเป็นที่กระตุ้นให้นิสิตแต่ละคนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ส่วนวิชาเฉพาะด้านและวิชาชีพที่นิสิตจะได้รับแตกต่างกันตามแต่ละสาขาวิชานั้น น่าจะทำให้ นิสิตต่างสาขาวิชาที่มีบุคลิกภาพและความสนใจต่างกัน และความแตกต่างนี้จะยิ่งมากขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมกับบุคลิกภาพของนิสิตพบว่า

2.1 นิสิตที่พักในสถานที่พักอาศัยแตกต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่านิสิตอาศัยอยู่กับผู้อื่น (ญาติ เพื่อนหรือ หอพัก) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านิสิตที่อาศัยอยู่กับครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานที่พักอาศัยก็เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมซึ่งจะมีผลต่อทัศนคติและบุคลิกภาพของนิสิต โดยการที่นิสิตอาศัยอยู่กับผู้อื่น เช่น ญาติ เพื่อน หรือหอพักนั้น นิสิตย่อมจะได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ในหลาย ๆ วิธีการเช่น การรับน้องหอ การบอกกล่าวเรื่องมารยาทในการพักอาศัยกฎระเบียบต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งการถ่ายทอดทางสังคมนี้จะเข้มข้นมากกว่านิสิตพักอาศัยอยู่กับครอบครัวซึ่งเป็นบรรยากาศที่สบาย ๆ ไม่ต้องคำนึงถึงผู้อื่นมากนักแต่ในการพักอาศัยร่วมกับผู้อื่นนั้น นิสิตจะต้องปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของหอพักให้ได้ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อบรรยากาศ ทัศนคติ และบุคลิกภาพของนิสิตอย่างแน่นอน

2.2 นิสิตที่ศึกษาในคณะต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่านิสิตคณะสหเวชศาสตร์มีบุคลิกภาพดีกว่าคณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนคณะอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในแต่ละคณะ จะมีหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งหมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐาน และวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติงานได้นั้นแตกต่างกัน โดยนิสิตแต่ละสาขาที่ได้รับประสบการณ์ทางวิชาเฉพาะด้านแตกต่างจากนิสิตที่เรียนสาขาอื่น ๆ เช่น แพทย์ สถาปนิก ครู นักกฎหมาย นักบัญชี ความแตกต่างของประสบการณ์ทางวิชาการของแต่ละสาขานี้จะทำให้ นิสิตต่างสาขาวิชาต่างกัน มีบุคลิกภาพและความสนใจต่างกัน (พรชูลี อาชวอรุณ 2525 : 249) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคาซานัสและมอร์ริสัน (Kazanas and Morrison, 1977) ที่พบว่านิสิตที่เรียนด้านวิทยาศาสตร์จะมีลักษณะหลายด้านแตกต่างจากนิสิตที่เรียนด้านศิลปศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ โดยนิสิตด้านศิลปศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย ในด้านความคิดเกี่ยวกับตนเองสูงกว่านิสิตด้านวิทยาศาสตร์ ส่วนนิสิตด้านวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยด้านความเป็นชายและหญิงสูงกว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาพบว่านิสิตด้านวิศวกรรมศาสตร์มีลักษณะเผด็จการมากกว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์ แต่มีลักษณะเสรีนิยมน้อยกว่าด้านศิลปศาสตร์ (Loevinger and others 1985 : 948; citing Feldman and Newcomb, 1969)

2.3 นิสิตชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านิสิตชั้นปีที่ 4 มีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่นิสิตได้รับประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านวิชาการ ด้านการคบเพื่อน ฯลฯ เพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้บุคลิกภาพของนิสิตเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะแตกต่างกันมากยิ่งขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น (พรชูลี อาชวอรุณ. 2525 : 249) นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527 : 28) ที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 - 4 นั้น มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4

2.4 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีบุคลิกภาพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำกว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล (อัจฉรา สุขารมณ์และอรพินทร์ ชูชม. 2530 : 10) นั่นคือ การที่นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ย่อมจะเป็นผู้ตั้งใจเรียน สนใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ซึ่งจะมีบุคลิกภาพไปในอีกรูปหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับริงเนสส์ (Ringness. 1968) ที่กล่าวว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและช่วยตัวเองได้ เมื่อเผชิญกับภาวะตึงเครียดสามารถปรับตัวได้ และมีสุขภาพดี ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีความวิตกกังวล ท้อถอยและมุงร้ายต่อผู้อื่น ซึ่งถ้ามีความวิตกกังวลมาก ๆ จะทำให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล ที่ก่อตัวมาจากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และบุคลิกภาพมีความสำคัญทางการศึกษาเพราะผู้ที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษามักมาจากการมีบุคลิกภาพที่ดี ส่วนผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการศึกษามักเนื่องมาจากการมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม (Morrison and McIntyre 1986 ; Lorraine 1967) มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่มีผลการศึกษาสอดคล้องกัน โดยพบว่า องค์ประกอบของบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ เช่น การควบคุมตนเอง อารมณ์มั่นคง การชอบเข้าสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความขยันหมั่นเพียร ความคิดริเริ่ม ความพยายาม การกระตือรือร้น การมองโลกในแง่ดี ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Whitla 1969, Russell 1971, ลัดดา แพทย์จรัส 2516, วิทยุวิศาลาภรณ์ . 2522, อรพิน หงวนศิริ. 2533, วรรณะ แก้วมณีเอี่ยม . 2536)

2.5 นิสิตที่มารดามีระดับการศึกษาต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีบุคลิกภาพดีกว่านิสิตที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและระดับการศึกษาอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโดยทั่วไปบิดาต้องเป็นผู้ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน ในขณะที่มารดาจะเป็นแม่บ้าน ดังนั้นมารดาจึงมีความใกล้ชิดกับนิสิตมากที่สุดในการอบรมเลี้ยงดู มีโอกาสได้ถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ให้แก่นิสิตได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นเมื่อมารดาเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ที่เหมาะสมก็ย่อมจะถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้แก่นิสิตได้มากกว่ามารดาที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถน้อยกว่า ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่มารดาถ่ายทอดให้แก่นิสิตก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะหล่อหลอมให้กลายเป็นบุคลิกภาพได้ต่อไป

3. ตัวแปรที่ไม่พบความแตกต่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาของบิดาและรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของบุคลิกภาพมี 2 องค์ประกอบได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านพันธุกรรมและสรีรวิทยา 2) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนระดับการศึกษาของบิดานั้นอาจเป็นเพราะในสังคมยุคปัจจุบัน ที่ต้องมีการแข่งขันกันอย่างสูงทำให้บิดาซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวต้องทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้แก่นิสิตได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้ถึงแม้บิดาจะมีความรู้หรือระดับการศึกษาต่างกันเพียงใด ก็ไม่มีผลต่อบุคลิกภาพของนิสิตแต่อย่างใด หน้าที่ในการถ่ายทอดจะตกไปอยู่ที่มารดา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยนี้ ซึ่งให้เห็นว่า ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยทั้ง 3 ด้านคือ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต ด้านการคบเพื่อน และด้านวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพ ดังนั้นในการ ส่งเสริมให้นิสิตในมหาวิทยาลัยมีบุคลิกภาพที่ดีนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยของนิสิตจะต้องให้ความสำคัญกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่น้อยไปกว่าการอบรมเลี้ยงดูอย่างดีจากครอบครัว โดยเริ่มจาก

1. อาจารย์ควรเห็นความสำคัญของนิสิตทุกคน รวมถึงการเข้าใจ ใส่ใจ เป็นกันเอง และยอมรับแนวคิด และพฤติกรรมของนิสิตที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลง หรือความต้องการที่แตกต่างกันไป จากที่สังคมต้องการ โดยอาจารย์ควรเข้าใจในสิ่งดังกล่าว และหาหนทางจัดการให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตไปด้วยดี ก็จะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตดำเนินไปด้วยดี ก็จะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตเป็นไปในรูปแบบที่ดีได้ต่อไป

2. เพื่อนควรจะต้องมีการปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยกันอย่างเหมาะสมทั้งในการเข้าใจความรู้สึก การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ชักชวนกันไปในแนวทางที่เหมาะสม เพราะเพื่อนจะเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อนิสิตในช่วงนี้เป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องของความคิดและพฤติกรรมการแสดงออก

3. ในด้านวิชาการ ควรจะมุ่งพัฒนาให้นิสิตมีสติปัญญาที่ดีและควรจะต้องมีการพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตให้มีความเหมาะสม อาจดำเนินการโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการจัดนิทรรศการ การทัศนศึกษา ฯลฯ ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้จะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันให้ได้สัดส่วนที่สมควร ซึ่งก็จะทำให้นิสิตเป็นผู้เพียบพร้อมทั้งความรู้และความมีคุณธรรมควบคู่กันไป ทำให้นิสิตพร้อมที่จะเผชิญในโลกกว้างและสามารถจบการศึกษาเป็นบัณฑิตที่ดีต่อไปในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะสัมพันธ์ หรือส่งผลต่อบุคลิกภาพของนิสิต เช่น ลักษณะทางพุทธลักษณะของครอบครัว ความภาคภูมิใจในตนเอง (self esteem) เป็นต้น
2. ควรศึกษาหรือพัฒนาโปรแกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยของนิสิต เช่นกิจกรรมรับน้อง กิจกรรมทางพุทธ ฯลฯ ที่จะช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของนิสิต เนื่องจากบุคลิกภาพเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้นิสิตมีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม เพราะจะช่วยให้ชีวิตการเรียนและการใช้ชีวิตต่อไปในอนาคตมีความสมบูรณ์มากขึ้น
3. ควรนำผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาโปรแกรมสำหรับพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ หลาย ๆ ที่เพื่อที่ได้มาสรุปให้ชัดเจนว่าบุคลิกภาพของนิสิตไทยมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยอย่างเด่นชัดเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาไทยจะได้เห็นถึงความสำคัญและใช้เป็นข้อมูลในการหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. (2511). **จิตวิทยา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กาญจนา คำสุวรรณ. (2524). **จิตวิทยาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : ทวีการพิมพ์.
- จรรยา เกษศรีสังข์. (2537). **วิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ**. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จริยา สังค니라 . (2520). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา ถาวรจักร. (2523). **การศึกษาศาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา มาพวง. (2520). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษาสาขาสังคมศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ยูนิพันธ์. (2527). **การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลอง ภิรมย์รัตน์. (2521). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ชนิดา รักษ์พลเมือง. (2532). **การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.เพ้นดิงเฮ้าส์.
- ชมพูนุท พงษ์ศิริ. (2535). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการปฏิบัติตนบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลสภากาชาดไทยกรุงเทพมหานคร**. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2520). **การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ดวงฤดี ชำนาญ . (2540). **ทัศนคติต่อการจัดการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจังหวัดนครราชสีมา**. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธำรง บัวศรี. (2506). **หลักการศึกษ**. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.
- ธีระ นทีวุฒิกุล. (2521). **การศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2527). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลินี ธรรมอำนวนยสุข. (2541). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี ต่ำกว่ากรมพลศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี**. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

- นวลละอ อ สุภาพผล. (2537). **ทฤษฎีบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นัยนา อ่างสันติกุล. (2522). **การวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุบผา การีเวท. (2527). **สภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนในทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประกอบ คุปรัตน์. (2524-2525) . “ นิสิตนักศึกษาและกระบวนการกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา ”ใน **นิสิตนักศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประพิศพรรณ โปกระจ่าง. (2519). “คุณลักษณะของนักศึกษา” ใน **เอกสารประกอบการเรียนวิชา นิสิตนักศึกษาและภาวะแวดล้อม**. หน้า 25-28.
- ประภาศรี สุฉันทบุตร. (2522). **สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของนักศึกษา** . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. (2539). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วิทยาลัยสารพัดช่าง กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). **สุขภาพจิตเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตัวเรา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พรชวลี อาชาวำรุง. (2525). “ การพัฒนานิสิตนักศึกษา. “ ใน **นิสิตนักศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- รัตนา ศิริพานิช. (2530). **การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาไทยศูนย์รังสิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์** กรุงเทพฯ : สาขาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลัดดา แพทย์จรัส. (2516). **การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา กับนักเรียนนายร้อยตำรวจ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :วิทยาลัยวิชาการศึกษา.
- วรรณะ แก้วมณีเยี่ยม. (2536). **ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพด้านธุรกิจกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพสายวิชาบริหารธุรกิจสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชรินทร์ แก้วลา. (2531) . **สภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนในทัศนะของนักศึกษาวิทยาลัยครู นครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิญญา วิศาลาภรณ์. (2522). **ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของบุคลิกภาพกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคนอื่น ๆ. (2527). **นิตินักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2530). **บุคลากรนิตินักศึกษา**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา สุนาลัย. (2521). “ นิตินักศึกษา “ ใน เอกสารประกอบการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารุณี ธนาวารานิช. (2530). **การศึกษาการจัดบริการแนะแนวของผู้ผ่านการอบรมวิชาการแนะแนวหลักสูตรสามเดือนของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพกระทรวงศึกษาธิการ**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2518). **หลักการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วีระ สมบูรณ์. (2531). **มิติแห่งความคิดคำนึง**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ศุภวดี บุญวงศ์. (2539). **การแก้ไขปัญหาการปรับตัวของนิตินักศึกษาในหอพักด้วยการให้คำปรึกษารายกลุ่มงานวิจัย**. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- สังัด อุทรานันท์. (2527). **พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : วงเดือนการพิมพ์.
- สราวดี เรืองพิเศษ. (2537). **การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของอาจารย์กับนักศึกษาในสถานการณ์การสอนทางคลินิกวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ พบ.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวนา พรพัฒน์กุล. (2525). **อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อพัฒนาการด้านความคิดและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กไทย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชา จันทน์เอม. (2528). **จิตวิทยาวัยรุ่น (Adolescence)**. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สุธิดา หงษาชาติ. (2539). **ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบันบุคลิกภาพและพฤติกรรมรับข่าวสารกับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤติทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ ชูเดช. (2534). **ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิตินักศึกษา**. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม.การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรนุช ปุณยคนก . (2526). **การวิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคัน ของนิตินักศึกษาชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพิน หงวนศิริ . (2533). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อรรถพ คุณพันธ์. (2521). การสร้างแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมราพร โพธิ์แดง. (2529). ปฏิสัมพันธ์ทางวาทะระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญา ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา วงศ์พัฒนามงคล. (2533) . ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา สุขารมณ์ และอรพินธ์ สุขุม. (2530). การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุษา เชาวลิต . (2540). ปัจจัยบางประการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรีรัษฎา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.จิตวิทยา พัฒนาการ. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- Allport . W.G. (1973). **Personality: A Psychological Interpretation**. New York : John Wiley and Sons, Inc
- Astin, A.W. (1969). **The College Environment** . New York : American Council on Education.
- . (1968). **The Educational Vocational Development of College Students** . Washington , D.C.: American Council on Education.
- Bandura, A.(1967) . **Social Learning Theory** . Englewood Cliffs , New Jersey : Prentice -Hall .
- Bell ,N.T. and others. (1966). **Introduction to College Life meanings Values,and Commitment**. 3 rd.ed . New York : Houghton Mifflin
- Brower , A.M. (1985). “ Personality – constancy and Glang in the Transition to College Life.“ **Dissertation Abstracts International** . 46 (12) : 4442-B
- Butter , George D.(1967). **Introduction to Community Recreation**. 4 th.ed. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Cattell, R.B. (1964) . **Personality and Social Psychology**. Sand Diego : Robert L . Knapp.
- Decoster,D.A.(May,1971). “ Some Effects of Different Classroom Conditions Upon Interpersonal Relationships for College Freshman,” **.Dissertation Abstracts International** : 5789-A.
- Friedman, M. and R.S. Roseanne. (1974). Behavior Pattern and Coronary Angiographic Findings,“ **Journal of the American Medical Association**. 240:164
- Goldenson , Robert M. (1984). **Long man Dictionary of Psychology and Psychiatry** .

- Gottlieb, William P. and Harold L.H.(Autumn 1963).College Students ‘ Subculture : Their Structure and Characteristics in Relation to Student Attitude Change. **School Review**. 71: 226-289.
- Herman, S.A. and Erling O.Scshild.(1961) . **Sociometry** . 24: 161 – 176 .
- Hoffman , R and Clagett G. Smith. (1960). Some Factors Affecting the Behaviors of Members of problem-Solving Groups.” **Sociometry** .23 (3) : 273 - 291.
- Hurlock, E. B. (1978) . **Adolescent Development**. New York : McGraw- Hill Book Company, Tnc.
- Layman, B.J. (1975). “Perception of College Environment at Oklahoman State University by Incoming Freshman Students,” **Dissertation Abstracts International**. 36 (11) : 7210 – A ; May.
- Loveinger, C.B. and others. (1967) . “**Journal of Personality and Social Psychology**. 48(4) : 947 – 962 .
- Lorraine, K.R. (May.1967) .”Achievement and Personality, “ **Psychological Abstracts**. 61:157.
- Morrison E.W. and H. McIntyre. (March.1986). “Some Problems of Teaching and Learning with in Open University,” **Educational Research**. 11 (3): 25 –26.
- Newcomb, Theodore M. (1962). **The Acquaintance Process**. New York : Holt, Rinehart and Company , 1962
- Osman , C.L. (1987). Nursing Students ‘ Perceptions of Nurse Role Model Characteristics in Nursing Faculty. **Dissertation Abstracts International** . 48 : 568 .
- Pace, C.R. and G. G. Stern . (1965). An Approach to the Measurement of Psychological Characteristics of College Environment, “ **Journal of Educational Psychology**. 49: 260-277
- Page , G.T.(1997) **International Dictionary of Education**. New York : Nicholas Publishing Co.
- Ringness , T.A. (1968). **Mental Health in the School**. New York : Random House
- Russell ,G.W. (1971) . “ The Personality of Zambian Students Teachers in Relation to their Social Behavior and Teaching Ability,” **Teachers Education in New Countries**. 12:137-143 .
- Saylor , C.R. (1987) . Organization Evaluation and Professional : Clinical Evaluation of Nursing Students. Doctoral Dissertation . **Dissertation Abstracts International** .48:1729.
- Schmidt , J.A. (September.1985) . “Older and Wiser? A Longitudinal Study of the Impact of College on Intellectual Development.” **Journal of College Students Personal**.” 26 (5) : 388 –394.

Stogdrill, R.M. (1959). "Personal Factors Association with Leadership : A Survey of the Litterature." **Journal of Psychology**. 25:35-71;fall .

Thibaut ,J. W. and H. H. Kelly (1959) . **The Social Psychology of Groups** . New York : Willey .

Whitla ,D.K. (1969) . "Research in College Admissions," **Education Evaluation : New Means** . National Society for the Study of Education.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถามตามที่ใช้ในการศึกษา

ภาคผนวก ข ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามตามที่ใช้ในการศึกษา

นิติตั้งปีที่ 1-4

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

เนื่องด้วยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับเงินอุดหนุนให้ทำวิจัยเรื่อง " ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี " ซึ่งในขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกกว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตต่อไป

ทัศนา ทองภักดี

หัวหน้าโครงการฯ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตปริญญาตรี
ระดับชั้นปีที่ 1 - 4**

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในหน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือเขียนข้อความลงในช่องว่างในกรณีที่มีช่องว่างให้ท่านตอบ

1. เพศ.....ชาย.....หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ชั้นปีที่ศึกษา.....ปี.....ปี 4
4. ท่านศึกษาอยู่ในหลักสูตร.....ของคณะ.....
วิชาเอก.....วิชาโท (ถ้ามี).....
5. คะแนนเฉลี่ยสะสม.....
6. บิดาของท่านได้รับการศึกษาสูงสุด
.....ระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.7)
.....สูงกว่าประถมแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
.....ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า
7. มารดาของท่านได้รับการศึกษาสูงสุด
.....ระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.7)
.....สูงกว่าประถมแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
.....ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า
8. ในครอบครัวของท่านมีรายได้จากด้านต่าง ๆ รวมทั้งสิ้นประมาณเดือนละ
.....น้อยกว่า 6,000 บาท
.....6,001 - 12,000 บาท
.....12,001 - 20,000 บาท
..... 20,001 ขึ้นไป
9. รายได้ที่กล่าวถึงในข้อ 8 ใช้เลี้ยงคนทั้งหมด.....คน
10. ปริมาณค่าใช้จ่ายต่อเดือนของท่านขณะศึกษาประมาณ.....บาท
11. สถานที่พักอาศัยขณะศึกษา
.....พักอยู่กับครอบครัว .....พักอยู่กับญาติ
.....พักอยู่กับเพื่อน .....อยู่หอพัก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการถามเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็นของท่านที่มีต่ออาจารย์ ที่เคยสอน และกำลังสอน และการปฏิบัติตนของท่านในชั้นเรียน โดยพิจารณาส่วนรวมไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นอาจารย์ท่านใด ขอให้กาเครื่องหมาย ✓ เพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่สนใจ	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย
1. อาจารย์เป็นคนที่มีความยุติธรรม					
2. อาจารย์เป็นผู้ที่มีลักษณะความเป็นครู					
3. อาจารย์เป็นคนใจดี มีเมตตากรุณา					
4. อาจารย์เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ					
5. อาจารย์เป็นบุคคลที่มีความตรงต่อเวลา					
6. อาจารย์เป็นคนมีเหตุมีผล					
7. อาจารย์เป็นบุคคลที่น่านับถือ ยกย่อง					
8. อาจารย์เป็นกันเองกับลูกศิษย์เสมอ					
9. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกยกยอกมาเรียนตลอดเวลา					
10. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าบรรยากาศในห้องเรียนอบอุ่น					
11. อาจารย์แสดงความรู้สึกเป็นห่วงเมื่อมี นิสิตคนใดหายไป					
12. เมื่อข้าพเจ้าได้รับมอบหมายงานให้ทำ ข้าพเจ้าจะรีบทำทุกครั้ง					
13. อาจารย์จะคอยตักเตือนเมื่อนิสิตทำผิด					
14. ถ้าข้าพเจ้ามีเรื่องกลุ่มใจ ข้าพเจ้าสามารถ ปรึกษาอาจารย์ได้					
15. อาจารย์ให้คำแนะนำในเรื่องการเรียนแก่ ข้าพเจ้าเสมอ					
16. อาจารย์มอบหมายงานให้ทำตามกำลัง ความสามารถของนิสิต					
17. อาจารย์และนิสิตมีการวางแผนร่วมกัน เกี่ยวกับการเรียน					
18. อาจารย์และนิสิตมีการวางแผนในการทำ กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน					

ตอนที่ 3 การคบเพื่อน

คำชี้แจง ท่านได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ ท่านมีเพื่อนที่เป็นนิสิตหลายคนที่มีมักจะพบหน้ากันทุกวัน และทำกิจกรรมร่วมกัน ให้ท่านตอบคำถามเกี่ยวกับเพื่อนและการทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน โดยขีด ✓/ ✗ ลงในช่องว่าง 1 แห่ง กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	บ่อยที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ข้าพเจ้าและเพื่อนทบทวนวิชาต่าง ๆ ที่เรียนผ่านมาแล้ว					
2. ข้าพเจ้าและเพื่อนช่วยเหลืองานของมหาวิทยาลัย เช่นงานรับปริญญา งานแข่งขันกีฬาต่าง ๆ					
3. กลุ่มเพื่อนของข้าพเจ้าให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือเมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาทางวิชาการ					
4. ข้าพเจ้าและเพื่อนนำเรื่องราวที่เป็นปัญหาสังคมมาอภิปราย					
5. ข้าพเจ้าและเพื่อนใช้เวลาว่างในการประดิษฐ์สิ่งของหรือซ่อมแซมของใช้ในการเรียนที่ชำรุด					
6. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปดูนิทรรศการทางวิชาการในมหาวิทยาลัย					
7. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปดูนิทรรศการทางวิชาการนอกมหาวิทยาลัย					
8. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปร่วมกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบท เช่น การไปสร้างโรงเรียนให้ชาวบ้าน การไปแนะนำความรู้ทางสาธารณสุข ฯลฯ					
9. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ไปสร้างบ่อน้ำ หรือแทงค์น้ำ หรือโรงเรียน ฯลฯ					

ข้อความ	บ่อยที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
10.เพื่อนอธิบายเรื่องทางวิชาการที่ข้าพเจ้า ไม่เข้าใจให้ข้าพเจ้า					
11.ข้าพเจ้าและเพื่อนไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา					
12.ข้าพเจ้าและเพื่อนไปร่วมกิจกรรมทางด้าน ประเพณี เช่น งานลอยกระทง งานสงกรานต์ เป็นต้น					
13.เมื่อมีการอภิปรายทางวิชาการข้าพเจ้าและ เพื่อนชวนกันไปร่วมฟังด้วย					
14.ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันเข้าไปอ่านหนังสือ ในห้องสมุด					
15.ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันออกไปซื้อสิ่งของ เครื่องใช้นอกมหาวิทยาลัย					
16.ข้าพเจ้าและเพื่อนไปเดินเล่นตามศูนย์การค้า					
17.เมื่อมี โอกาสพิเศษข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกัน ไปดื่มสุราตามร้านอาหาร					
18.ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันตั้งวงเล่นไพ่เพื่อ พักผ่อน					
19.ข้าพเจ้าทำการบ้านแทนเพื่อน					
20.ข้าพเจ้าและเพื่อนลอกการบ้านของ กันและกัน					
21. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปเที่ยวกลางคืน					
22. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปดูหนัง					
23. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปดูดนตรี					
24. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปดูการแสดงที่ ศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ					
25. ข้าพเจ้าและเพื่อนคุยกันเรื่องบันเทิง					
26. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปเที่ยว ต่างจังหวัด					

ข้อความ	บ่อยที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
27. ข้าพเจ้าและเพื่อนคอยช่วยเหลือกันด้านการเรียน					
28. ข้าพเจ้าและเพื่อนชอบหนีเรียน					
29. ข้าพเจ้าและเพื่อนปรึกษากันเรื่องสอบ					
30. ข้าพเจ้าและเพื่อนปรึกษากันเรื่องการทำงาน ตามที่อาจารย์มอบหมาย					
31. ข้าพเจ้าและเพื่อนซื้ออาหารมารับประทาน ร่วมกัน					
32. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันทำงานหารายได้ ยามว่าง					
33. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันเล่นกีฬา เช่น แบดมินตัน					
34. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปเที่ยวเตร่ ยามว่าง					
35. ข้าพเจ้าปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อน					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียน ขอให้ท่านอ่านข้อความแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นเป็นความจริงตรงกับกรกระทำที่นักเรียนปฏิบัติอยู่เป็นประจำเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการเพียงข้อละเครื่องหมายเพียงข้อนี้

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้างไม่ จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริง เลย
1. เวลาที่ข้าพเจ้ากำลังทำงาน ถ้ามีคนมาขัดจังหวะ ข้าพเจ้าจะรู้สึกโมโห					
2. ข้าพเจ้าไม่สนใจว่างานที่ทำอยู่จะสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่					
3. เมื่อข้าพเจ้าเริ่มทำอะไรแล้ว ข้าพเจ้าต้องทำให้เสร็จโดยเร็วที่สุด					
4. ข้าพเจ้าไม่รู้สึกระมัดใจงานที่ข้าพเจ้าทำอยู่ดำเนินไปอย่างล่าช้า					
5. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะต้องทำอะไรต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเพื่อแข่งกับเวลา					
6. ข้าพเจ้าไม่รู้สึกระมัดใจที่ควรต้องรอกคนคิดนัดเป็นเวลานาน ๆ					
7. ข้าพเจ้าไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องกระตือรือร้นในการทำงาน					
8. เมื่อมีปัญหาในการเรียน ข้าพเจ้าจะพยายามแก้ปัญหานั้นให้ได้					
9. ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนเฉื่อยช้ากับการเรียน					
10. ข้าพเจ้าจะเลือกทำงานมากกว่าไปเที่ยวกับเพื่อน					
11. ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายไปเรื่อย ๆ โดยไม่คำนึงว่าจะเสร็จเมื่อไร					

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้างไม่ จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริง เลย
12. ข้าพเจ้านไม่ได้ถ้าต้องทำงานร่วมกับ เพื่อนที่ไม่รับผิดชอบ					
13. ข้าพเจ้าไม่รู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องฟังคน ที่พูดซ้ำซาก					
14. เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าข้าพเจ้าเป็น คนจริงจังกับการเรียน					
15. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานที่ต้องมีการ แข่งขันกับคนอื่น					
16. เวลาทำงานข้าพเจ้าจะทำงานที่ได้รับ มอบหมายอย่างดีที่สุด					
17. ข้าพเจ้ารู้สึกว่เพื่อน ๆ รอบข้าง ทำงานไม่ถูกใจข้าพเจ้า					
18. ข้าพเจ้าไม่รู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องทำ สิ่งต่าง ๆ ซ้ำซาก					
19. ข้าพเจ้าชอบที่จะแสวงหาความรู้ ให้กับตนเองตลอดเวลา					
20. ข้าพเจ้าชอบทำงานไปเรื่อย ๆ โดยไม่ ต้องมีเวลาเป็นตัวกำหนด					
21. ข้าพเจ้าไม่รู้สึกเป็นการเสียเวลาถ้าต้องไป รอซื้อของในร้านที่มีลูกค้าแน่น					
22. ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อที่ต้องฟังคนที่พูดเรื่องไร้ สาระและจะหาทางเลี่ยงออกมาทันที					
23. ข้าพเจ้าทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวันอย่างรวดเร็วและว่องไว					
24. ข้าพเจ้ามักจะเข้าห้องล่าช้า					
25. ข้าพเจ้าไม่ยอมล้มเลิกอะไรง่าย ๆ					
26. ข้าพเจ้าคิดทำอะไรแล้วจะไม่ยอม ถอยเค็ดขาด					

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้างไม่ จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริง เลย
27. ข้าพเจ้าชอบทำงานแข่งกับคนอื่น					
28. ข้าพเจ้ามักกังวลใจถ้ามีคนวิจารณ์ งานของข้าพเจ้า					
29. ข้าพเจ้าไม่อยากทำงานดิ้นรนไปเพราะไม่ อยากข้ามหน้าข้ามตาคนอื่น					
30. ข้าพเจ้ามักเลือกงานที่ไม่ต้องใช้ ความสามารถมากนัก					

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	14.13	10	17.52
2.	12.62	11	16.30
3.	5.46	12	17.73
4.	4.58	13	15.42
5.	16.64	14	17.40
6.	16.20	15	17.13
7.	14.62	16	16.20
8.	14.37	17	16.53
9.	17.68	18	17.08

$$\alpha = .9038$$

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามการคบเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	18.18	14	18.59	27	4.29
2.	17.60	15	20.38	28	5.00
3.	6.71	16	18.03	29	16.70
4.	17.51	17	15.46	30	18.04
5.	15.40	18	13.76	31	18.03
6.	16.93	19	14.08	32	12.71
7.	15.15	20	15.06	33	17.37
8.	16.06	21	16.51	34	16.58
9.	15.30	22	17.74	35	19.13
10.	19.46	23	19.55		
11.	16.71	24	16.15		
12.	16.17	25	17.34		
13.	12.91	26	16.99		

$$\alpha = .8043$$

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	18.78	16	12.65
2.	15.44	17	14.78
3.	16.82	18	5.59
4.	5.72	19	18.22
5.	16.52	20	11.31
6.	5.01	21	5.22
7.	5.76	22	14.03
8.	3.73	23	19.29
9.	3.93	24	15.97
10.	15.00	25	16.35
11.	18.38	26	19.22
12.	16.74	27	3.36

$$\alpha = .7122$$

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิต

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	14.13	10	17.52
2.	12.62	11	16.30
3.	5.46	12	17.73
4.	4.58	13	15.42
5.	16.64	14	17.40
6.	16.20	15	17.13
7.	14.62	16	16.20
8.	14.37	17	16.53
9.	17.68	18	17.08

$$\alpha = .9038$$

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามการคบเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	18.18	14	18.59	27	4.29
2.	17.60	15	20.38	28	5.00
3.	6.71	16	18.03	29	16.70
4.	17.51	17	15.46	30	18.04
5.	15.40	18	13.76	31	18.03
6.	16.93	19	14.08	32	12.71
7.	15.15	20	15.06	33	17.37
8.	16.06	21	16.51	34	16.58
9.	15.30	22	17.74	35	19.13
10.	19.46	23	19.55		
11.	16.71	24	16.15		
12.	16.17	25	17.34		
13.	12.91	26	16.99		

$$\alpha = .8043$$

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1.	18.78	16	12.65
2.	15.44	17	14.78
3.	16.82	18	5.59
4.	5.72	19	18.22
5.	16.52	20	11.31
6.	5.01	21	5.22
7.	5.76	22	14.03
8.	3.73	23	19.29
9.	3.93	24	15.97
10.	15.00	25	16.35
11.	18.38	26	19.22
12.	16.74	27	3.36

$$\alpha = .7122$$